ጤና ይስጥልኝ፤

በዚህ የዕዝራ ስርጭት

ፕሮቴስታንታዊ ጅሃድ በሚል ርእስ በገበያ ላይ በዋለውና በተሰራጨው ዲቪዲ ላይ ባለፉት ሁለት ክፍሎች ጽፌ ነበር። ዲቪዲው በፓስተር ዳዊት ስብከት ላይ የተሰጠ ምላሽ ቢሆንም በነገረ ማርያም ላይ ያተኮረ ነው። ይህ መጣጥፍ በ3 ክፍል የተሠራ ሆኖ ባለፉት ሁለት ጽሑፎች ከመጽሐፍ ቅዱስ አንጻር ማርያም በእርግጥ ማን መሆኗን ተመልክተናል። በዚህ በመጨረሻው ክፍል ተአምረ ማርያም የተሰኘውን መጽሐፍ በጥቂቱ እንቃኛለን የሚል ቃል ገብቼ ነበር። በዚህ መጣጥፍ ይህን መጽሐፍ እንመለከታለን። ይህ መጣጥፍ ረዘም ያለ ቢሆንም ሳይከፈል አቅርቤዋለሁ።

ስለዚህ እንደተለመደው በተከታታይ ስናጠና የነበረውን የፊድስዩስን መልእክትና ሌሎች መጣጥፎችንም በዚህኛው አስቀርቻለሁና ይቅርታ።

መልካም ንባብ።

ዕዝራ ስነ ጽሑፍ፥ ዘላለም መንግሥቱ

ፕሮቴስታንታዊ ጅሃድ? ? ?

ተአምረ ማርያም ምንድርነው?

ተአምረ ማርያም ምንድር ነው? ማን ዳፈው? የት ተዳፈ? መቼ ተዳፈ? ከምን ተዳፈ? የደፈሰዎቹ ማንነት በውኑ ይታወቃል?

ወደ ግዕዝ መቼና በማን ተተረጎመ? ውጪያዊ ምስክሮች አሉት? ውስጣዊ ማስረጃዎችስ ምን ያመለክታሉ? አርግጥ ወደ ግዕዝ ተተርጉሞአል ወይስ ቀድሞውኑ የተደረሰው በግዕዝ ነው?

ይህ መጽሐፍ አርስ በርሱ ይጋጫል? ከመጽሐፍ ቅዱስ ጋርስ አተወኑ ይስማማል? ካልተስማማ አንደምን ሊያደርጉት ይገባል?

ከመሆኑ አርስተያኖች ሥልጣን ያለው ቃል አላቸውን? ሌሎች መጻሕፍትንም ሆነ ትምህርቶችን መለካትና መፈተሽ ያለባቸው አንደት ነው?

ከዚህ ሥልጣን ካለው ቃል ጋር የሚጋጩ መጽሐፎች ምን ማደረግ ይገባቸዋል?

ፕሮቴስታንታዊ ጅላጅ???

ክፍል ሦስት

ተአምረ ማርያም ምንድርነው?

ባለፉት ሁለት ክፍሎች . . .

በመጀመሪያው በፓስተር ዳዊት ሞላልኝ ስብከት ላይ በመ/ር ምሕረተአብ ስለተሰራጨው የትችት ዲቪዲ በጥቂቱ ከተወሳ በኋላ ነገረ ማርያም በመደጌው ወይም አማካዩ አርቶዶክሳዊ ምዕመን ዘንድ ምን እንደሚመስል ተመልከተን ነበር። በክፍል አንድ ወደ ዋና ዋናዎቹ ጥያቄዎች በቀጥታ በመግባት፥ ማርያም እግዝእት ናትን? ወላዲተ አምላክ (ወይም የእግዚአብሔር እናት) ናትን? ቤዛዊተ ኩሉ እና እመ ብርሃን ናትን? ኪዳነ ምሕረት ናትን? በእውን አርጋለችን? የሚሉትን ጥያቄዎች በጥቂሩ ተመልክተናል። በክፍል ሁለት እነዚህን ጥያቄዎች በመቀጠል ማርያም ታማልዳለችን? ለዘላለም ድንግል ናትን? የሚሉትን ጥያቄዎች ከቅዱስ ቃሉ አንጻር፥ ማለትም፥ ስለ ማርያም የተጻፉትንና ማርያምም ስለ ራሷ የተናገረቻቸውን ስፍራዎች ከመጽሐፍ ቅዱስ በመመልከት መርምረን ነበር። በክፍል ሦስት ተአምረ ማርያም የተባለውን መጽሐፍ እንዳስሳለን የሚል ቃል በመጀመሪያው ክፍል ተጉበኖ ነበርና በዚህ ክፍል የቀረበው ይህን ተአምረ ማርያም የተባለውን መጽሐፍ የምንመለከትበት ነው። ይህ መመልከት ግን የመጽሐፉ ቅኝት ብቻ ሳይሆን መጽሐፉን ከደራሲው ወይም ደራሲዎቹ እስከ ይዘቱ ድረስ የማሔስ ጉዳይ ነው።

በዚያ ዝግጅት ወቅት የፓስተር ዳዊትን ስብከት ሙሉውን ስላላየሁ ወይም ስላልሰማሁ በስፍራው ከሰጠሁት አስተያየት በላይ ልሰጥ አልቻልኩም። ሁለቱን መጣጥፎች ከጻፍሁ በኋላ ግን አግኝቼ በሙሉው አደመጥኩት። ስብከቱ በዘዳ. 30፥11 ላይ የተመሰረተ ሆኖ የእግዚአብሔር ትእዛዝ ለሚፈልጓት ከባድ ያለመሆኗን በማውሳት በጣም ግልጽ የሆነውን ወንጌል ሌሎች አደፍራሽ ነገሮች የሸፈኑትና የጋረዱት መሆኑን ነው የገለጠው። አንዱ መጋረጃ በዚህ ባለፉትና በዚህ መጣጥፍ የተወሳው ነው። ለአንድ የወንጌል አማኝ ሰባኪ ደግሞ ይህን መስበክ ኃላፊነቱ ብቻ ሳይሆን ግዴታው ነው። መጽሐፍ ቅዱስን እንቀበላለን የሚሉ ሰዎች ከመጽሐፍ ቅዱስ ጋር የሚጋጭ ወይም የመጽሐፍ ቅዱስ ማዕከላዊ ትምህርት ከሆነው ከክርስቶስ ወደ ሌላ የሚያመለክቱ ከሆኑ ለመተቸት እና ለማስተማር የሚገባውን ያህል አርጎአል። ማንም ሰባኪ የራሱ ስልት እንዳለው መጋቢ ዳዊትም የራሱ መልክ፥ ስልት እና አቀራረብ አለው። አቀራረቡ ምናልባት አከራካሪ ሊሆን ይችላል። ወይም ግልጽ ሆኖ በወንጌላት የተጻፈውን ሆን ብለው ስውር ለሚያደርጉ ወይም ቀላልና ሊረዱት የሚቻል ሆኖ በቃሉ የተጻፈውን ውስብስብና ከባድ የሚያደርጉትን ሰዎች የሚያናድድና የሚያበሳጭ ወይም ተገዳዳሪ ሊሆን ይችላል። ይህ የቅርጽ እንጂ የይዘት ጉዳይ አይደለም።

ከተወሰዱት ቁራጮች (ክሊፖች) የተረዳሁት ሌላ ነገር ደግሞ አንድ ሰዓት ሙሉ ከተሰበከው ስብከት ያን የሚያህል በሁለት ዲቪዲ የተቀናበረ ምላሽ የተሰጠበት ክፍል የተወሰደው ተጠራቅሞና ተደምሮ ከ3 ደቂቃ የማይበልጥ (4% ያህል) ብቻ መሆኑና ያም አላዋቂዎችንና ጠቅላላውን ስብከት ያልሰሙትን በቁጣና በጥላቻ እንዲያስነሣ ሆኖ መቀናበሩን ነው። ጅሃድ የተሰኘበት ምክንያትም ይህ ይሆናል። ዳራው ያልተገለጠ የጥቂት ሰከንዶች ቃል ቀንጭቦ ማቅረብ በስነ ጽሑፍ ባህል ከወንጀል የማይተናነስ ተላላፊነት ነው። እነዚያን ቁራጮች የሰሙት ጠቅላላውን ለመስማት መፈለጋቸው መቼም የማይቀር ነውና ያንን ያደረጉ ቀን ወይም የልቡና ዐይናቸው የተገለጠ ቀን ቢያንስ እነ መ/ር ምሕረተአብን እና የዲቪዲውን አዘጋጅና አሳታሚዎች መታዘባቸው አይቀርም።

በዚህ መጣጥፍ መጽሐፉን፥ ማለት ተአምረ ማርያምን የሚመለከቱ በርካታ ጥያቄዎችን አነሣለሁ። ከመንደርደሪያ ጥያቄዎች ጥቂቶቹ፥ ተአምረ ማርያም ምንድር ነው? ማን ጻፈው? የት ተጻፈ? መቼ ተጻፈ? ለምን ተጻፈ? የደራሲዎቹ ማንነት በውል ይታወቃል? ወደ ግዕዝ መቼና በማን ተተረጎመ? እርግጥ ወደ ግዕዝ ተተርጉሞአል ወይስ ቀድሞውኑ የተደረሰው በግዕዝ ነው? አሳታሚው ማን ነው? ይህ መጽሐፍ ውጪያዊ ምስክሮች አሉት? ውስጣዊ ማስረጃዎችስ ምን ያመለክታሉ? ይህ መጽሐፍ እርስ በርሱ ይጋጫል? ከመጽሐፍ ቅዱስ ጋርስ ከቶውኑ ይስማማል? ካልተስማማ እንደምን ሊያደርጉት ይገባል? ለመሆኑ ክርስቲያኖች ሥልጣን ያለው ቃል አላቸውን? ክርስቲያኖች ሌሎች መጻሕፍትንም ሆነ ትምህርቶችን መለካትና መፈተሽ ያለባቸው እንዴትና በምን መለኪያ ነው? ከዚህ ሥልጣን ካለው ቃል ጋር የሚጋጩ መጽሐፎችስ ምን መደረግ ይገባቸዋል? የሚሉትንና ሌሎችንም ያካትታሉ።

ተአምረ ማርያም ምንድርነው?

ተአምረ ማርያም የተባለው መጽሐፍ እንደ ስያሜው ሁሉ ማርያም እንዳደረገቻቸው የሚነገሩ የብዙ ተአምራት መድብል ነው። ከተአምራቱ በጣም ጥቂቱን ሕጻኑ ኢየሱስ ያደረጋቸው ሲሆኑ ብዙዎቹን ማርያምና የማርያም የተለያዩ ስዕሎች ናቸው ያደረጉት። አንዳንዱ ምዕራፍ ምንም ተአምርነት የሌለበት የተደረጉ ነገሮች የተዘገቡበት ዘገባ ቢሆኑም በእያንዳንዱና በሁሉም ምዕራፎች መግቢያ ወይም አናት ላይ ማርያም ያደረገቻቸው ተአምራት እንደሆኑ በቀይ ቀለም እየተጻፈ በአንቀጽ ተቀምጦአል። ተአምር ባልሆኑት ላይ በአናቱ ላይ የማርያም ተአምር መሆኑን መጻፉ የግድ መሆን ስላለበት የተደረገ ይመስላል። ለምሳሌ፥ ሁለተኛው ተአምር ወይም ምዕራፍ ማርያም ስለ መጸነሷና ስለ ልደቷ የተነገረ ሲሆን ያው የግዴታ ልማድ ሆኖ ክብርት እመቤታችን ያደረገቸው ተአምር ተብሎ ተጽፎአል። ያለዚያ እንደ ምዕራፍ 2 መግቢያ ማርያም ገና ከመጸነሷና ከመወለዷ በፊትም ተአምር ታደርግ ነበርና ከልደቷ በፊትም ቀዳሚ ጎልውና ነበራት ማለት ይሆን? አጻጻፉ ይመስላል። ከሆነ ዘላለማዊት ናት ሊሰኝ ይመስላል።

የመጽሐፉ አሳታሚና ባለቤት ማን ነው?

ይህኛውን (እኔ ያነበብኩትን) እትም ያተመው ተስፋ ገብረ ሥላሴ ማተሚያ ቤት ሲሆን አሳታሚው አልተጻፈም። ከመግቢያው እንደሚነበበው ግን አሳታሚው ተስፋ ገብረ ሥላሴ ዘብሔረ ቡልጋ ነው። ይህ መጽሐፍ በኢሉተቤክ ሰፊ ተቀባይነት ያለው የነገረ ማርያም ሰነድ መሆኑ አጠያያቂ ባይሆንም በማን ቡራኬ መታተሙ አልተጻፈም። በበርካታ የኢሉተቤክ መጽሐፎች እንደሚታየውም የሊቀ ጳጳስ ምስል እና መልእክትም የለበትም። ስለዚህም አይቶ፥ መርምሮ አጽድቆ ለአንባቢ የተገባ ነው ብሎ ያሳለፈ ተጠያቂ አካል የለውም ማለት ነው። በእውኑ የኢሉተቤክ ይህን መጽሐፍ እንደ ቅዱስ መጽሐፍ አድርጋ ትቀበለዋለች? መቼም ከተቀበለችው በቂ የሆነ ታሪካዊ ምንጭ ያለው ሆኖ መገኘት አለበት? ከመጽሐፍ ቅዱስ ጋርም መጋጨት የለበትም። ምክንያቱም ማንም ክርስቲያናዊ መጽሐፍ አስተምህሮአዊ ተደርጎ ከተወሰደ ምንጩ መጽሐፍ ቅዱስ መሆን አለበት። ታሪካዊ ከሆነ ደግሞ ታሪካዊ ብቻ ነውና ሥልጣን ያለው መጽሐፍ መሆን የለበትም። ደግሞም ከዋናው ክርስቲያናዊ መጽሐፍ ከመጽሐፍ ቅዱስ ጋር ተያይቶ ሊቀበሉት ወይም ሊጥሉት የተፈቀደ መሆን የተገባው ነው። የኢሉተቤክ ይህን መጽሐፍ የኔ ብላ ትቀበለው ወይም አትቀበለው እንደሆነም ግልጽ አይደለም። በአንድ ድረ ገጽ ላይ በቅርብ ያነበብኩት ሁለቱ ሲኖዶሶች ከሚነጋገሩባቸው ነጥቦች አንዱ ይህ መጽሐፍ እንደሆነም ነው።[1]

መጽሐፉ አሁን በታተመበት ቅርጹ አማርኛው ከግዕዙ ጋር ጎን ለጎን በመሆን ተጽፎአል። አንዳንዱ የአማርኛ ቃላት ሆን ተብለው የተለሳለሱ ሲመስሉ አንዳንዱን አማርኛ ለመረዳት ደግሞ ራሱ ግዕዙ ለዘመናችን አማርኛ የቀረበ የሚመስልባቸው ቦታዎችም አሉ። አንዳንዱ ጥቅስ ከትርጉም ይልቅ ማብራሪያ የሚመስልባቸው ቦታዎችም ብዙ ናቸው። የተአምራቱ ቁጥራቸውም ከአንዱ እትም ወደ ሌላው ይለያያል ይባላል። እኔ ባነበብኩት መጽሐፍ (የ፲፱፻፺፪ ዓመተ ምሕረት እትም) ተአምራቱ ወይም ምዕራፎቹ 123 ናቸው። አንዳንድ ተአምራት ወይም ምዕራፎች በአንዱ የመጽሐፉ እትም ይገኙና በሌላው እትም የማይገኙ ከሆኑ መጠኑና ይዘቱ ከእትም እትም ይለያያል ማለት ነው።

በመምህር ባዩ ታደሰ መጽሐፍ[2] ውስጥ ከተቀነሱት ተአምራት አንዱን 'ተአምር 97' የተባለውን በመጥቀስ ከቀድሞዎቹ እትሞች በአንዱ (ለምሳሌ፥ ከ1924ቱ እትም) ተጽፎ ከኋለኞቹ እትሞች (ለምሳሌ፥ ከ1989ኙ እትም) እንደቀረ በማውሳት ይህ የሆነው ከመጽሐፍ ቅዱስ ጋር በግልጽ በመጋጨቱ ምክንያት እንደሆነ ታትቶ ቀርቦአል። ለውጥ የሌለበት ለማስመሰል ግን 'በድጋሚ የታተመ' እየተባለ መቅረቡም ተወስቶአል።[3] በሌላ አንድ መጽሐፍ ውስጥ የተጠቀሰ ተአምረ ማርያም ደግሞ ተአምራቱ አንድ መቶ አሥራ አንድ መሆናቸውን ይጠቅሳል።[4] ቁጥሩ ወጣ ገባ ነው። በአንድ ድረ ገጽ ስለ ተአምረ ማርያም በተጻፈ አጭር መልእክት ላይ ምላሽ ከሰጡት ሰዎች አንዱ ተአምር 19 ላይ ስለ መሐመድ የተጻፈ ነገር እንዳለበት ጠቅሶአል።[5] እኔ ባነበብኩት ምዕ. 19 ማርያም ሙታንን እያስነሳች ለሰዎች ስታሳይ ነው የተጻፈው እንጂ ይህ ስለሌለ በድረ ገጹ የተጻፈው ትክክል ከሆነ ምዕራፎቹ ተሸጋሽገው፥ ታጥፈው፥ ወይ ተሰርዘው ይሆናል? ምናልባት አንዳንዱ እትም ምዕራፎቹ እየተመረጡና የሚያጠያይቁት እየተነቀሱ የታተመ ሊሆን ይችላል፤ ግን ከላይ እንደተጠቀሰው 'በድጋሚ የታተመ' እየተባለ ከውስጡ እየተገመሰ ከቀረ ይህ ስነ ጽሑፋዊ እብለትና አንባቢን መደለል ነው።

የመጽሐፉ ምንጭ / ደራሲው ማን ነው?

ተአምረ ማርያም በመጀመሪያ በግብጽ አገር ከመዓልቃ ከመንበረ ማርቆስ (መንበረ ማርቆስ በእስክንድርያ ነው የሚገኘው) የተገኘ በዐረብኛ ቋንቋ የተጻፈና በኋላ ወደ ግዕዝ ተተረጎመ የተባለ መጽሐፍ ነው። የጻፉት አባ አብርሃም፥ አባ ማርቆስና አባ ማቴዎስ የተባሉ [መነኮሳት] ሲሆኑ የጻፉትም ማርያም አንዳንዴ ራሷ እየተገለጠች፥ ሌላ ጊዜ በሕልም፥ ሌላ ጊዜ በራእይ እየታየች እየተነጋገረቻቸው እንደሆነም በመቅድሙ ተጽፎአል። እነዚህ ሦስት መነኮሳት እነማን ስለመሆናቸው፥ መቼ ስለመኖራቸው፥ የት ስለመኖራቸው፥ የምን አገር ወይም የየትኛው ዐረብኛ ተናጋሪ አገር ሰዎች ስለመሆናቸው የሚናገርም ምንም ማብራሪያ በመጽሐፉ የለም። እነዚህ ጸሐፊዎች እነማን ናቸው ቢባል መታወቂያቸው ቢያንስ በመጽሐፉ ውስጥ የሚገኝ መሆን ነበረበት፤ ግን የለም።

በምዕ. ፩ ደቅስዮስ የተባለ ሰው ታሪኳን ሲሰበስብ እንደተገለጠችለትና ስለጻፈላት እንዳመሰገነችውም ተጠቅሶአል። ይህ ደቅስዮስ ሰብሳቢም ጸሐፊም ተብሎአልና እንደ ሰብሳቢ ብቻ ሳይሆን ከነአባ አብርሃም ጋር እንደ ጸሐፊም የሚቆጠር ነው። በምዕ. 6 ደግሞ አንድ ሰው ሌላ መጽሐፍ፥ የፍልሰት መጽሐፍ እንዳገኘ ይናገራል። ቁ. 23 ላይ ይህን የጻፈ ዮሐንስ ነውም ይላል። ቁ. 18 ላይ እርሱ ራሱ የጻፈውን ነገረኝም ይላል። ስለዚህ ከነአባ አብርሃም በፊት የተጻፈ ያውም በሐዋርያው ዮሐንስ የተጻፈ የፍልሰት መጽሐፍም የነበረ ይመስላል። በምዕ. 7 ደግሞ ስንክሳርን በመጥቀስ ያንንም እንደ ምንጭ በመጥቀስ የማርያምን ዕርገት ይተርካል።

ስለ ደራሲዎቹ ከስማቸው ውጪ ከመጽሐፉ ውስጥ የምናገኘላቸው ነገር የለም። ስምና ማዕረግ ብቻ 'አባ እገሌ' ተብሎ ከመጠቀሱ በቀር ሌላ ያለመኖሩ ምንጩን ሆን ተብሎ የተድበሰበሰ ያደርገዋል። 'አባ እገሌ' ደግሞ የመነኩሴ ሁሉ መጠሪያ ነው። በማን ዘመን መንግሥት ወይም በማን ዘመነ ጵጵስና ነበሩ? የት ነበሩ? እነዚህ ሴዎች ሌላ ምን ጻፉ? ቢባል አጥጋቢ ቀርቶ የማያጠግብም ማስረጃ አይገኝም። ምናልባት ኖሮ ቢሆን ከዚያ በመንደርደር የዘመኑን ታሪካዊ ስነ መለኮት በመቃኘት ነባራዊ እውነታ መጨበጥ ይቻል ነበር፤ ወይም ሌላ የጻፏቸው ሥራዎች ቢኖሩ የሰዎቹን ስነ መለኮታዊ አቋም በንጽጽር መገምገም ይቻል ነበር። ግን እነዚህ ነገሮች የሉም።

የዐረብኛው የምንጭ ጽሑፍም መቼ እንደተጻፈ የሚያረጋግጥ ውጪያዊ ምስክር ወይም ውስጣዊ ማስረጃ አይገኝለትም። ከመጽሐፉ መግቢያ እንደሚገመተው የመጀመሪያውን የጻፉት በዐረብኛ ሳይሆን አይቀርም። እንደሚገመተው ያልኩት ግዕዙ ተተረጎመ የተባለው ከዐረብኛ መሆኑ እንጂ የምንጭ ቋንቋው ዐረብኛ ይሁን ወይም ራሱ ዐረብኛው ከሌላ ቋንቋ የተተረጎመ መሆኑን ስለማይናገር ነው። ከሆነ ዐረብኛ የግብጽ ቋንቋ የሆነውና ቅብጥ ወደ ኋላ ተገፍቶ ከመነጋገሪያ ቋንቋነት የተወገደው ከእስልምናና የዐረቦች ወረራና መስፋፋት በኋላ ስለሆነ ከ8ኛው ምዕት

[1] http://www.abaselama.org/2011/11/blog-post.html
[2] በአባቶቻችን አፈርን የተሰኘው ይህ መጽሐፍ ገድለ ተክለ ሃይማኖትንና ተአምረ ማርያምን የሚያሔስ ጠቃሚ መጽሐፍ ነው። በዚህ መስክ የሚያጠኑ ሰዎች መመልከት ካለባቸው ሥራዎች አንድ መሆን አለበት።
[3] በአባቶቻችን አፈርን፥ ገጽ 109-113።
[4] ለእውነት እንቁም፥ ገጽ 85።
[5] http://www.abaselama.org/2011/11/blog-post.html

ዓመት በኋላ ይሆናል ማለት ነው። እንግዲህ በዐረብኛ መጻፋቸውና የተገኘው ከግብጽ መሆኑ የኢትዮጵያና የግብጽ አብያተ ክርስቲያናትን ቁርኝት ተንተርሶ አገሩን ግብጽ፥ ዘመኑንም ከእስልምና ወረራ በኋላ ጀምሮ እስከ ዘርዓ ያዕቆብ ዘመን ባለው ጊዜ ነው ብሎ ሰፊ ግምት መቸር ይቻላል። በመቅድሙ ይህ የተተረጎመው መጽሐፍ የተገኘው ከመንበረ ማርቆስ መሆኑ ተነግሮአል።

ተአምረ ማርያም ተተረጎመ የተባለበት ዘመኑም ተጽፎአል። ግን ዋናው ከተጻፈ ከስንት ዘመናት በኋላ ስለመተርጎሙ ግምትም እንኳ መገመት አይቻልም። ተርጓሚዎቹ አባ ሚካኤልና አባ ገብርኤል የተባሉ ናቸው። አሁንም ከስማቸው ውጪ ስለሰዎቹ ከመጽሐፉ ውስጥ የምናገኘው ማንነታቸውን ገልጦ የሚያስረዳ ነገር የለም። ተረጎሙት የተባለበት ጊዜ "ቆስጠንጢኖስ የተባለ ንጉሣችን በዘርዓ ያዕቆብ ዘመን በነገሠም በ፶ ዓመት" ተብሎ ተጠቅሶአል። ቆስጠንጢኖስ ወይም ዐፄ ዘርዓ ያዕቆብ የነገሠው በኛ አቆጣጠር ከ፲፬፻፳፯-፲፬፻፶፩ ዓመተ ምሕረት ነው። የነገሠ 7ኛ ዓመቱ ፲፬፻፴፬ ዓ. ም. ነው ማለት ነው። በኋላ ላይ የምንጨምን ድፍርስነት በተመለከተ አወዛጋቢና አጠያያቂ ነጥቦች አነሣለሁ። በአጭሩ ግን በመጽሐፉ ውስጥ ከተጻፈው የሚገኘው የተአምረ ማርያም ምንጭ፥ መነሻና ዘመን ይህ ነው።

የጸሐፊው / የጸሐፊዎቹ ባህርያት

በአንዳንድ መጽሐፎች አንዳንዴ እውስጡ፥ አንዳንዴ በሽፋኑ ስለ ደራሲው የተጻፈ አጭር ወይም ረጅም ታሪክ ወይም ግለ ታሪክ ይገኛል። ከመጽሐፉም ከሌላ ስፍራም ካልተገኘ በመጽሐፉ ውስጥ ከተነገሩት ነገሮች በመነሣት አንባቢው የደራሲውን የተለያዩ የእምነትና ማኅበራዊ አቋሞች እንዲሁም ስነ ልቡናዊ ከባቢና ስፍራ ማወቅ ይችላል።

በተአምረ ማርያም ውስጥ ስለመጽሐፉ ደራሲዎችም ሆነ ተርጓሚዎች ማንነት፥ አገልግሎት፥ እምነት፥ ዘመን፥ ገጠመኝ፥ ቦታ፥ ቤተ ሰብ ወዘተ የተጻፈ ነገር የለም። ከመጽሐፉ በመነሣት ግን ተአምረ ማርያምን የጻፉት ደራሲዎች ወይም ደራሲ እምነቱ፥ የመጽሐፍ ቅዱስ መረዳቱ፥ የታሪክ እውቀቱ፥ ከክርስቶስ ቁርኝቱ፥ ወዘተ፥ ምን እንዲመስል መገንዘብ ይቻላል። ጥቂቶቹ እነዚህ ናቸው።

1. የተአምረ ማርያም ደራሲ እግዚአብሔርን የሚንቅ ሰው ነው። እግዚአብሔር በነቢዩ ኢሳይያስ አድርጎ፥ *እኔ እግዚአብሔር ነኝ ስሜ ይህ ነው ክብሬን ለሌላ፥ ምስጋናዬንም ለተቀረጹ ምስሎች አልሰጥም ብሏል፤* ኢሳ. 42፥8። ክብሩን ለሌላና ለተቀረጹ ምስሎች አሳልፎ አለመስጠት ብቻ ሳይሆን የተቀረጹ ምስሎች መደረግም የለባቸውም። ከ10ቱ ትእዛዛት 2ኛው ይህ ነው፤ *በላይ በሰማይ ካለው፥ በታችም በምድር ካለው፥ ከምድርም በታች በውኃ ካለው ነገር የማናቸውንም ምሳሌ፥ የተቀረጸውንም ምስል ለአንተ አታድርግ፥ አትሰገድላቸው፥ አታምልካቸውምምና።* ዘጸ. 20፥4። የዚህ መጽሐፍ ጸሐፊ ግን በግልጽ ይህንን አምላካዊ ትእዛዝ በመተላለፍ የእግዚአብሔርን ክብር ለሌላ፥ ማለትም፥ በፈጣሪ ለተፈጠረች ለማርያም እና በሰዎች እጅ ለተሳሉ የማርያም ስዕሎች ሸንሽኖ አሳልፎ ይሰጣል።

በመጽሐፉ ውስጥ እግዚአብሔር የተገለጠበትን ክብር እና ማርያም የተገለጠችበትን ክብር ስናነጻጽር በጉልህ እግዚአብሔር የማርያም ፈቃድ ፈጻሚ ነው። ወሳኟ፥ አድራጊዋ፥ ቀጪዋ፥ ሸላሚዋ፥ ተበቃይዋ፥ ወደ ሲያል አውራጇ፥ ከሲያል ነጣቂዋ እርሷ ናት። አዳምና ሔዋን እና ሰው ሁሉ ለእግዚአብሔር ክብር ሳይሆን ለእርሷ ክብር እንደተፈጠሩ ይናገራል መጽሐፉ።

በመጽሐፉ ውስጥ የሚታዩት የማርያም ስዕሎች እጅ ዘርግተው የመሥራትና የማድረግ፥ አፍ ከፍቶ ድምጽ አውጥቶ የመናገር፥ ብያኔ የመስጠት፥ ሲወጉት የመድማት፥ ተመልሰው ሲለጠፉ ጠባሳ ሆኖ የመቅረት ባህርይ ያላቸው ምስሎች ናቸው። ተአምራት ማድረግ የእግዚአብሔር ሀብት ቢሆንም በዚህ መጽሐፍ ውስጥ እግዚአብሔር ሳይሆን ማርያም እና ምስሎቿ ናቸው ተአምር አድራጊዎቹ። ከእግዚአብሔር ኃይል እና ከጌታ ከኢየሱስ ስም ሥልጣን ውጪ ተአምር ከተደረገ የዚያ ተአምርና ምልክት ምንጭ እግዚአብሔር ሳይሆን ሰይጣን መሆኑን መጽሐፍ ቅዱስ ያስተምራል።

2. ይህ ደራሲ መጽሐፍ ቅዱስን የማያውቅ ሰው ነው። በጣም በጥቂት ቦታዎች አልፎ አልፎ የተጠቀሱ የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሎች አሉ። እነዚህ የተጠቀሱ ጥቂት ጥቅሶች የተጠቀሱት ያለቦታቸው በመሆኑ ከመጽሐፍ ቅዱስ ጋር የሚጋጩና የሚጣሉ ነገሮች ናቸው። መጽሐፉ የተደመደመው ኢየሱስ 18 ዓመቱ ሆኖ በግሪክ ሳለ ሲሆን በወንጌል ውስጥ ያደረጋቸው አንዳንድ ነገሮች ገና አገልግሎቱን ሳይጀምርም እንደተፈጸመ ሆነው ተጠቅሰዋል። የደራሲው ከመጽሐፍ ቅዱስ ጋር ያለው ግንኙነት እነዚህን ጥቅሶች ለመውሰድ ብቻ ይመስላል።

የመጽሐፍ ቅዱስ ዋና መልእክት ሰው ንጹሕ ሆኖ ተፈጥሮ ሳለ ኃጢአተኛ መሆኑና እግዚአብሔር ይህን የወደቀ ሰው ለማዳን በብሉይና በአዲስ ኪዳን ያደረገው ነገር ነው። ይህ ደግሞ በጣም ግልጽ ተደርጎ ተጽፎአል። በብሉይ ዘመን ከሲና ኪዳን በፊት በልቡና ሕግ፥ ከሕገ ልቡና ዘመን በኋላ ደግሞ ሕግ ተሰጥቶ ሰዎች የመዳንን መንገድ የሚሄዱበት ያን ሕግ በመፈጸም ሆነ። ሕጉም ራሱ ሊመጣ ያለው ነገር ምሳሌና ጥላ ነው እንጂ በዘላቂነት ተጠብቆ የሚዳንበት አልነበረም። *ያ ሁሉ መስዋዕት ጥላ ሆኖ የሚያመለክተው አካል ነበረ፤* ያም በመስቀል ላይ የሞተው የክርስቶስ መስዋዕትነት ነው። ወንጌል በአንድ ጥቅስ ቢጠቀስ በዮሐ. 3፥16 የተጻፈው፥ *በእርሱ የሚያምን ሁሉ የዘላለም ሕይወት እንዲኖረው እንጂ እንዳይጠፋ እግዚአብሔር ለአንድያ ልጁን እስኪሰጥ ድረስ ዓለሙን እንዲሁ ወዶአልና* የሚል ነው።

የተአምረ ማርያም ደራሲ የሸፈነው ትልቅ እውነት ይህ አንጡራው ወንጌል ነው። ተአምረ ማርያም በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ እንደተጻፈው የሰውን ልጆች ለማዳን እግዚአብሔር ያደረገውን እውነት የጋረደ መጽሐፍ ነው። በዮሐ. 14፥6 ጌታ፥ *እኔ መንገድና እውነት ሕይወትም ነኝ፤ በእኔ በቀር ወደ አብ የሚመጣ የለም* ያለውን የተጻረረ መጽሐፍ ነው። በሮሜ 10፥13፥ *የጌታን ስም የሚጠራ ሁሉ ይድናልና* የሚለው የምሥራች በሌላ ጫና ተተካ። መንገዱ ኢየሱስ ሳይሆን ማርያም፥ መጠራት ያለበት የጌታ ሳይሆን የማርያም ስም ተደረገና ተለወጠ። ለዚህ ነው ይህ ደራሲ ደኅንነት የሚገኝበትን መንገድ ያልተገነዘበ፥ መጽሐፍ ቅዱስን የማያውቅ ሰው ነው ያልሁት። ካወቀ ደግሞ ሳያውቅ የዘላበደ ሳይሆን አውቆ ያሳተ አሳች ነውና የባሰ አጥፊ ነው።

ይህ መጽሐፍ የተጻፈበት ዘመን ምእመናን መጽሐፍ ቅዱስን እንደልብ የማያገኙበትና የማያስተያዩበት ዘመን ነውና የተነገረውን ሁሉ እንደ እውነት ለመቀበል ሃይማኖታዊና ስነ ልቡናዊ ጫና የሚደረግባቸው ስለሆነ እውን ከመጽሐፍ ቅዱስ ጋር ይጋጫል ወይስ አይጋጭም የሚለውን የሚጠይቅ አይኖርም። የተማሩት የሚባሉት አለማሳወቃቸው ግን የአዋቂ አጥፊ ያደርጋቸዋል። ባለፉት 300 ዓመታት ተራው ሕዝብ ሊገባው በሚችለው ቋንቋ መጽሐፍ ቅዱስን እንዲያገኝ በመርዳትና

በማስተርነም ፈንታ ሌሎች ጥረው የተረነሙት እንኳ እንዳይደርስ ታላቅ ተጋድሎ ታደርግ የነበረችው ቤተ ክህነት መሆኗም አስተዛዛቢ ጉዳይ ነው። ይህ ራሱን የቻለ ሌላ ጉዳይ ቢሆንም እዚህ ያነሣሁት ከሕዝብ መጽሐፍ ቅዱስን አለማወቅና የተጻፈውን ሳያስተያዩ ከመቀበል ጋር መነሣት ስለተገባው ነው። እስከ ቅርብ ዓመታት ድረስ በኢኦተቤክ ስብከትና ትምህርት ለተራው ምእመናን በሚገባቸው ቋንቋ አይሰበክም ነበር። ያኔ ይህ መጽሐፍ በተጻፈበት ዘመንማ ሰው በተስኪያን ገብቶ ግድግዳ ላይ የተሳሉ ስዕሎችን 'አንብቦ' ነበር የሚመለሰው እንጂ ሮሜ 10፣17 *እንግዲያስ እምነት ከመስማት ነው መስማትም በእግዚአብሔር ቃል* ነው የሚለውን አምኖ እንዲድን ሊሰማ አልተደረገም። የምእመናኑ አለማወቅ ብቻ ሳይሆን ያውቃሉ ተብለው ሊያሳውቁ የሚጠበቁትም ከቃሉ ጋር ጀርባና ጀርባ የሆነ እንደዚህ ያለ መጽሐፍ ሲያቀርቡ አሳዛኝ ታሪክ ነው። ምን ይደረግ! ቃሉን አያውቁትም። ቢያውቁት ኖሮ አይቃረኑትም ነበር።

3. ይህ ደራሲ ክርስቲያንና የክርስቶስ ምስክር ያልሆነ ሰው ነው። በተአምረ ማርያም ውስጥ ክርስቲያናዊ ባህርያት፥ ቃሉን ማንበብ፥ እግዚአብሔርን በመንፈስና በእውነት ማምለክ፥ ወንጌልን ላልዳኑት ማሳወቅ፥ ክርስቶስን መምሰል፥ የደቀ መዝሙርነት ኑሮ፥ የመንፈስ ፍሬ፥ ጠላትን መውደድ፥ የቅዱሳን በቅድስና መኖርና በእምነት መጽናት፥ ወዘተ፥ አይታዩበትም። ይልቁን በቀል ይታይበታል። የማያምኑትን መበቀል፥ በወንጌል እውነት ተመርተው ሊኖሩ የሚወድዱትንም መበቀል ይታዩበታል። ክርስቲያን ክርስቲያን የተባለው የክርስቶስ ስለሆነ ነው። አዳኙ፥ መሪው፥ ጌታው ክርስቶስ ነው። በዚህ መጽሐፍ ግን ማርያም አዳኝ፥ ኮናኝ፥ አጽዳቂ፥ ወደ ሲያል አውራጅ፥ ወደ መንግሥተ ሰማያት አስገቢ፥ እየተገለጠች መመሪያ የምትሰጥ ናት። ይህ እርሷን ያለምንም ጥያቄ የሚከተል ሰው ክርስቲያን ነው መባል ያለበት ወይስ 'ማርያን'?

ክርስቶስን የሚያውቅ ክርስቲያን ያለ ልክ ከፍ ያለውን ጌታ ስላወቀ በፊል. 2፣11 *መላስም ሁሉ ለእግዚአብሔር አብ ክብር ኢየሱስ ክርስቶስ ጌታ እንደ ሆነ ይመሰክር ዘንድ* ነው እንደተባለ እርሱን የሚመሰክር ነው። ደግሞም ጌታ ከማረጉ በፊት በመጨረሻ የተናገረው ቃል፥ *ምስክሮቼ ትሆናላችሁ* የሚል ነው፤ ሐዋ. 1፣8። ክርስቲያን የክርስቶስ ምስክር ነው እንጂ የሌላ የማንም ምስክር አይደለም፤ ሊሆንም የተገባ አይደለም። እንዲህ ያለ መጽሐፍን የጻፉና ያስጻፉ፥ ከተጻፈ በኋላም የሚያሳትሙና የሚያሰራጩ ክፉኛ የሳቱት ክርስቲያን የማን ምስክር የመሆኑን እውነት ባለመረዳት ነው። ይህ ብቻ ሳይሆን የክርስቶስ ሳይሆን የሌላ ምስክር መሆን የሐሰት ምስክር ሆኖ መገኘት መሆኑን ባለመረዳት ወይም አውቆ ከሐሰት ጋር ለመቆም ነው።

ምስክር ያየውንና የሰማውን የሚናገር እንጂ ያዩና የሰሙት የጻፉትን የተነገረውን እውነት የሚሸፍን አይደለም። በዚህ መጽሐፍ ውስጥ ግን ጌታ ክርስቶስ ተለጣፊ ሆኖ ነው የሚታየው። ጌታ ከራሱ ጋር ሌላ ደባል የሚያቆምና የሚጋራ አምላክና አዳኝ አይደለም። በነዚህ ጥቂት ጥቅሶች ውስጥ "ብቻውን" የሚሉትን ቃላት እናጢን፤ <u>ብቻውን</u> *አምላክ ለሚሆን ለማይጠፋው ለማይታየውም ለዘመናት ንጉሥ ምስጋናና ክብር እስከ ዘላለም ድረስ ይሁን፤ አሜን*። 1ጢሞ. 1፣17። *ያንም መገለጡን በራሱ ጊዜ ብፁዕና <u>ብቻውን</u> የሆነ ገዥ፥ የነገሥታት ንጉሥና የጌቶች ጌታ፥ ያሳያል*። 1ጢሞ. 6፣15። *ከብዙ ጊዜ በፊት ለዚህ ፍርድ የተጻፉ አንዳንዶች ሰዎች ሾልከው ገብተዋልና፤ ኃጢአተኞች ሆነው የአምላካችንን ጸጋ በሴሰኝነት ይለውጣሉ ንጉሣችንንና ጌታችንንም <u>ብቻውን</u> ያለውን ኢየሱስ ክርስቶስን ይክዳሉ*። . . . <u>*ብቻውን*</u> *ለሆነ አምላክና መድኃኒታችን ከዘመን ሁሉ በፊት አሁንም እስከ ዘላለምም ድረስ በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ክብርና ግርማ ኃይልም ሥልጣንም ይሁን፤ አሜን*። ይሁ. 1፣4፣25። ይህ ብቻውን የሚል ቃል (μόνος) የሚጋራው፥ የሚዳበለው፥ አብሮት የሆነ የሌለ መሆኑን ገላጭ ቃል ነው። ለደኅንነት ኢየሱስን ከማርያምም ሆነ ከሌላ ከማንም ማዳበል ፍትሕ ሳይሆን ክህደት ነው።

<u>4. ይህ ደራሲ ማርያምን መለኮታዊ ክብርን ለማቀዳጀት የጣረ ወይም እንዲያደርግ ያነሣሱት ሰው ነው።</u> ምናልባት መጽሐፉ ስለራሱ እንደሚናገረው ከግብጽ ተገኝቶና በዐረብኛ ተጽፎ ከሆነ ክርስቲያኖች ማርያምን እንደ አምላክ ያዩአታል የሚያሰኝ ዐረባዊ ጫና ሊኖርበትም ይችላል። ለምሣሌ፥ በኢስላም ግምት ክርስቲያኖች አብ፥ ወልድ፥ መንፈስ ቅዱስ አንድ አምላክን ሳይሆን ማርያምንና ኢየሱስን ከአላህ ጋር እኩል አድርገው እንደሚያመልኩ ይነገራል፥ ተጽፎአልም። "የመርየም ልጅ ሚሳ ሆይ አንተ ለሰዎቹ፥ እኔንና እናቴን ከአላህ ሌላ ሁለት አምላኮች አድርጋችሁ ያዙ ብለሃልን? በሚለው ጊዜ (አስታውስ) . . ."[6] በተአምረ ማርያም ደግሞ ማርያም ያላት ሥልጣንና የምታደርጋቸው ትንግርቶች መለኮት ብቻ እንጂ ማንም ፍጡር ሊያደርጋቸው የማይችላቸው ነገሮች ናቸውና እውነትም ከመለኮት ያልተናነሰ ኃይልና ችሎታ፥ ሞገስና ክብር፥ ሥልጣንና ስግደት ተነናጽፋ ትገኛለች።

እርግጥ ነው ጌታን ያመኑና የሚከተሉ ተአምራትን እንደሚያደርጉ ተጽፎአልና በክርስትና ታሪክ ተአምራት አዲስ መሆን የለባቸውም። የማርያም ግን የተለየ ነው። የሞተን ማስነሣት አንድ ነገር ነው፤ ግን፥ ለምሳሌ፥ በምዕራፍ 18 እና 19 ውስጥ እንደሚነበበው በደብረ ምጥማቅ ተገልጣ በዚያ የነበሩ ዘመዶቻቸውን ብቻ ሳይሆን ጥንት የሞቱትን ሙታን፥ አዳምና ሔዋንም ሳይቀሩ እያስነሱ አምጥቶ ለተመልካች ማሳየት መለኮትን መጋራት አይባልም? ምክንያቱም ትንሣኤ የሰው ሳይሆን የእግዚአብሔር ብቻ ሥራ ነው። ማርያም ይህንና ሌሎችንም ሁሉ የምታደርገው ደግሞ እንደ ጌታ ደቀ መዝሙር በሕይወት ሳለች ሳይሆን ከሞት በኋላ እየተገለጠችና በአካል እየመጣች ነው። በዚህ በተጠቀሰው ከፍል እንደታየው ያለ ከሞተ በኋላ ከሞት እየተነሣ፥ እየታየ፥ እየዳሰሰ፥ እያቀፈ፥ እየሳመ ገባሬ ተአምራት ሆኖ ከሰው ጋር የተባበረ ኖሮ አያውቅም። በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የተጻፈ፥ በትንሣኤ አካል ከሞት የተነሣ ጌታ ክርስቶስ ብቻ ነው። ከእርገቱ በኋላ እርሱ ራሱም የተገለጠው ለሁለት ሰዎች ብቻ ነው፤ ለጳውሎስና ለዮሐንስ። ሁለቱም ባዩት ጊዜ ምን እንደሆኑ ተጽፎልናል፤ ሐዋ. 9 እና ራእ. 1። በዚህ መጽሐፍ ውስጥ ትንሣኤ ሙታን እንደ ቁርስና ምሳ ተራ ጉዳይ ነው።

በተአምረ ማርያም ጌታ ኢየሱስ በተጠቀሰባቸው ቦታዎች በ97 ወይም 98% ያህሉ ልጁና ወዳጁ ነው። ፈጣሪዋ፥ አምላኳ፥ ጌታዋ ከመሆኑ ይልቅ ማለት ነው። ይህ ፈጽሞ አልተጠቀሰም ማለት ሳይሆን የተጠቀሰው ፩ ወይ 2% ብቻ ነው። በመጽሐፉ የቀረቡት፥ ልክ እንደ ስዕሉ ሁሉ፥ የተሳሉት እንደ እናትና ሕጻን ልጅ ነው። እናትና ሕጻን ልጅ ብቻ ሲታዩ ክብደትና ክብር የተገባት እናት እንደምትሆን ሆኖ ነው አቀራረቡ። ወደ መጽሐፉ መደምደሚያ አንድ ጊዜ የ5 ዓመት፥ አንዴ የ8፥ አንዴ የ12 ዓመት የተጠቀሰ ሲሆን መጽሐፉ ሲደመደም በመጨረሻው ምዕራፍ ኢየሱስ የ18 ዓመት ልጅ ሆኖ ገና አሁንም የተጠየቀውን አድራጊ ሆኖ ማርያም የግሪክን አገር መጎብኘት መፈለጓን ነግራው እዚያ ወስዷት ታሪኩ እዚያ ይፈጸማል። ከነዚህ የመጨረሻ 4 ምዕራፎች በቀር በመጽሐፉ ውስጥ ኢየሱስ በእናቱ እቅፍ ያለ ሕጻን ነው። ከብዙ መቶ ዓመታት በኋላ እንኳ ሲታይ እንደ ሕጻን ሆኖ ነው።

---

[6] *ቁርዓን፥ ምዕ. 5 (አል-ማኢዳህ) ቁጥር 116።*

5. ይህ ደራሲ ወይም ይህን የመጽሐፉን ይዘት የተቀበሉትና ያስጻፉት ሰዎች በሰይጣን የተታለሉ ሰዎች ናቸው። ይህ ሁሉ በመጽሐፉ ውስጥ የተጠቀሱት ነገሮች ታይተዋል፤ ማርያምም ተገልጣ ተናግራቸዋለች፤ የተጻፈውም ነገር በትክክል የታያቸውና የተገለጠላቸው ነው ተብሎ ቢወሰድ እንኳ ከመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት አንጻር ሰዎችን እውነትና መንገድ ሕይወትም ከሆነው ከክርስቶስ የሚያርቅ ነገር ስላስተላለፉ በማርያም እየተመሰለ የተገለጠ ሰይጣን ያሳታቸው ሰዎች ናቸው ብሎ መደምደም ይቻላል። በ2ቆሮ. ፲፩፥14 ሰይጣን ራሱን የብርሃንን መልአክ እንዲመስል እንደሚለውጥ ተጽፎአል። ይህች ተገለጠች የተባለችው ማርያም ሐዋርያት የሰበኩትን እውነተኛ ወንጌል እንኳ ብትሰብክ ይህንም መቀበል ግዴታ አይሆንም፤ ምክንያቱም እውነተኛው ወንጌል ቀድሞውኑ ተሰብኮ፥ ተጽፎ ተላልፎአላ! በዚህ መጽሐፍ ውስጥ የሚተላለፈው ትምህርት ደግሞ ከእውነት ፈቀቅ የሚያደርግ ነው። ይህን በተመለከተ ጳውሎስ በገላ. ፩፥8 *ነገር ግን እኛ ብንሆን ወይም ከሰማይ መልአክ፥ ከሰበክንላችሁ ወንጌል የሚለይ ወንጌልን ቢሰብክላችሁ፥ የተረገመ ይሁን* አለ። አዲስና ወንጌል የሚመስል ግን ያልሆነ ነገር የሚሰብክና ታይቶ የሚገልጥ የዚህ ውግዘት ተሸካሚ ነው።

6. የተአምረ ማርያም ደራሲ ደኅንነትን የማያውቅ ሰው ነው። በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ፥ በተለይም በአዲስ ኪዳን በግልጽ ተጽፎልን የምናየው ደህንነት ወይም ድነት ውብ ነው! የእግዚአብሔር ድንቅ የሆነው አሠራሩ፥ ኃጢአተኛውን ሊያጸድቅ አንድያ ልጁን መላኩ፥ ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስም በፈንታችን በመስቀል መሞቱና እኛን ከዘላለም ሞትና ከኃጢአት ባርነት ነፃ ማውጣቱ፥ ይህ ድንቅና ክቡር የሆነ ግን ግልጥና ቀላል ሆኖ የቀረበው ሥራው አስገራሚ ነው። አቤት ደኅንነት ውበቱ! አቤት ደኅንነት ግልጽነቱና ቀላልነቱ! አቤት ውስብስብ ያለመሆኑ! አቤት እርግጠኝነቱ! ደህንነት የሂደት ሳይሆን የቅጽበት ለውጥ ነው። ደኅንነት ይታወቃል፤ አንድ ኃጢአተኛ ሲድን መዳኑን ያውቀዋል። እንዲያውቅ የሚያደርጉት ዋና ዋና ምስክሮች አሉ። ፩ኛው የማይዋሽ ቃሉ ነው፤ በዳንንባት ቅጽበት የእግዚአብሔር ልጆች ሆነናል፤ ዮሐ. ፩፥፲፩-፲፪፤ ልጁ ያለው ሕይወት አለው፤ ይህ ደግሞ የሚታወቅ ነው፤ ፩ዮሐ. 5፥12-13። 2ኛ በዳንንባት ቅጽበት በውስጣችን መኖር የጀመረው መንፈስ ቅዱስ የእግዚአብሔር ልጆች መሆናችንን ይመሰክርልናል፤ ሮሜ 8፥14-17። 3ኛው ምስክር የተለወጠ ሕይወታችን ነው። ቀድሞ የነበርነውን አይደለንም፤ ያልነበርነውን ደግሞ ሆነናል። ሰው ሲድን አቤት እረፍት! አቤት እፎይታ፥ አቤት ሰላም! አቤት ነፃነት! በመስቀል ላይ ከተፈጸመው የጌታ ሥራ የተነሣ ደኅንነት በእምነት ብቻ ነውና በሥራ እግዚአብሔርን አስደስቶ መዳንንና ጽድቅን ለመቀዳጀት መፍጨርጨር የለም። ይህ ደኅንነት ደግሞ ይጠፋል ተብሎ በስጋትና በሰቀቀን ሳይሆን በታማኙ ታምኖ የሚኖሩት ኑሮ ነው። ክርስትና ይህ ቀላል የሆነ መዳን ነው። መ/ር ምህረተአብ ምላሽ በሰጠበት ስብከት ፓስተር ዳዊት "አታክብዱብን" ያለው ይህንን ነው። መዳን ይህንን ያህል ቀላል ሆኖ ነው በአዲስ ኪዳን የቀረበው። ቀላል ነው ማለት ግን ርካሽ ነው ማለት አይደለም። ክቡር ዋጋ የተከፈለበት ነውና ርካሽ አይደለም፤ ግን ነፃ ነው! ነፃ!

በተአምረ ማርያም ውስጥ ግን ይህንን ነፃ፥ ቀላል፥ የሚያሳርፍ ደኅንነት አናይም። የማናይበት ምክንያት ግልጽ ነው። አንድ ደራሲ የሚያሳየው ያየውን ነው። እነዚህ ሰዎች ይህንን በጸጋው ብቻ መዳንን አልቀመሱም። የተአምረ ማርያሟ ማርያም የመጽሐፍ ቅዱሷ ማርያም ከቶም አይደለችም። ይህች ማርያም የክርስቶስ ማዳን እንዳይታይ መጋረጃ ተደርጋለች። ስለዚህ ኢየሱስን እስከ መስቀሉ እንኳ ሳይሆን እስከ አገልግሎቱም ጅማሬ ሳያደርሱት በእናቱ ስር ያለ ታዛዥ ወጣት አድርገው በ18 ዓመቱ መጽሐፋቸውን ደመደሙ። ደኅንነት ያለው መስቀሉ ላይ ነዋ! በውስጡ የሚታዩ ሰዎችም መዳንን ያልተለማመዱ በነፍሳቸውም የተቅበዘበዙ ሰዎች ናቸው። በመጽሐፉ ጥላቻ፥ ቂምና በቀል፥ መግደል፥ ፍርሃት፥ የሥልጣን ጥም፥ ውሸት፥ ወዘተ ይታዩበታል። በምዕ. 61 ማርያምም ውሸታም ተደርጋ ቀርባለች። በአንዲት ባልቴት ተመስላ ወደ አንድ ሹም ዘንድ ሄዳ የዋዳ አገር ሴት መሆኗን ነግራው ነበር። የተአምረ ማርያሟ ማርያም መዋሸትም ትችላለች።

7. ይህ ደራሲ ያልተዋጣለት ልብ ወለድ ደራሲ ነው። የተዋጣለት ቢሆን መጽሐፉ ልብ ወለድ መሆኑን ይገልጥ ነበር። ነገር ግን፥ መጽሐፉ እውነት ሳይሆን እውነት ተደርጎ ቀርቦአል። እውነት ያለመሆኑን የሚያረጋግጡ ማስረጃዎች በቀጣዩ ንዑስ ርእስ ይቀርባሉ። በመጽሐፉ ውስጥ ከእውነት ጋር የተጠጋጋው ብቸኛ ክፍል በዘርዓ ያዕቆብ ዘመን ለማርያምና ለስዕል፥ ለመስቀልም ስግደት የተገባ አይደለም ብለው ስቃይ የደረሰባቸው ሰዎች (ደቀ እስጢፋኖስ) ጉዳይ የተጻፈበት ተአምር 24 ብቻ ነው። ለዚያውም ከተሰደዱቱ አንጻር ከተጻፈው ጋር ሲተያይ በውስጡ የተጠቀጠቁ ውሸቶችም አሉበት። በሌሎች ምዕራፎች የተጠቀሱ ታሪካዊ ሰዎችም እንኳ በታሪክ ማኅደር ሲፈተሹ በተአምረ ማርያም የሚታየው ማንነታቸው ከእውነተኛ ማንነታቸው ጋር አይገጥምም።

ተረቶችና የፈጠራ ሥራዎች የእውነት መልክ ሊይዙ የሚችሉባቸው ዘመናት ያኔ ብቻ አይደለም፤ ዛሬም ያው ነው። ለምሳሌ፥ ዶዳቪንቺ ኮድ ልብ ወለድ መጽሐፍ ነው። መጽሐፉ ተናፍሶለት ፊልምም ሆኖ ለተመልካች ሲበቃ ያዩት አላዋቂ ሰዎች ታሪኩ እውነትና ቤተ ክርስቲያን እንዳይወጣ ደብቃ የያዘችው ምስጢር እንደሆነ ሽንጣቸውን ገትረው ተከራክረዋል። በሕይወት ያለው ደራሲ መጽሐፉ ልብ ወለድ መሆኑን እየመሰከረም እንኳ ልብ ወለዱን እውነት ነው ብሎ መከራከር ጅልነት ሳይሆን እብደት ነው። ተአምረ ማርያምም ሆን ተብሎ ባለበት መልኩ ተጽፎ ካልሆነ ምናልባት በመጀመሪያ እንደ አጫጭር ተረቶች መድበል ተጽፎ ኋላ ማርያማዊ ቀለም የተቀባበት ይመስላል፤ ሊሆንም ይችላል።

እነዚህ ጥቂት ነጥቦች ከቁጥር ሊገቡ የተገባቸው የደራሲዎቹ ወይም የደራሲው ባህርያት ናቸው። እንደ ደራሲው መጽሐፉ ራሱ ደግሞ ሲፈተሽ ይህ መጽሐፍ የራሱ ውስጣዊ ባህርያት አሉት።

የመጽሐፉ ባህርያት / ይዘት

ራሱን በየጊዜው ለማረምና ለማስተካከል ወይም ከዘመኑ ጋር ለመመሳሰል ከሚጥር በቀር በየትኛውም ሃይማኖትም ይሁን ፍልስፍና ዘንድ አንድ ዋና መሠረታዊ መጽሐፍ ይኖራል። ሌሎች ጥቃቅን መጻሕፍትም ደግሞ ይኖራሉ። ሁልጊዜ ጥቃቅኖቹ የዋናውን አሳብና ፈለግ እየተከተሉ ያንን ያጠነከሩታል፥ ያብራሩታል እንጂ አይጻረሩትም። ዋናው መጽሐፍ ስሕተት ያለበትና የሚስተካከል፥ ወይም በየጊዜው የሚሻሻል ሆኖ ካልተገኘ በስተቀር በጥቃቅኖቹ መጻሕፍት ውስጥ የሚገኙት አሳቦች በሙሉ ወይም በከፊል ስሕተት የተገኘባቸው እንደሆነ፥ ወይም ከዋናው መጽሐፍ ጋር የተጋጩ ሆነው ቢገኙ ዋናው ትክክል ጥቃቅኖቹ እንደ ስሕተተኛ ይቆጠራሉ።

ወደ ክርስትና እምነት ስንመጣ ምንጩ መንፈስ ቅዱስ የሆነ አንድ ዋና፥ የማይለወጥ፥ ትክክለኛ፥ ሙሉ ሥልጣን ያለው መጽሐፍ አለን። ይህ መጽሐፍ ማናቸውም ሌላ መጽሀፍ፥ ስብከት፥ እና ትምህርት ብቻ ሳይሆን አናኒርም፥ ልምምዶችም፥ የሚፈተሹበት ነው። ይህ መጽሐፍ

መጽሐፍ ቅዱስ ነው። ማንም ክርስቲያናዊ ካባ የደረበ መጽሐፍ ከካባው በታች ያለው ሰውነቱ በዚህ መጽሐፍ መርማሪነት መፈተሽ አለበት።

ተአምረ ማርያም ምንጩ ምንድርነው? ትውፊት ነው ወይስ አፈ ታሪክ ወይስ ተረት? ለምን ምንጩ መጽሐፍ ቅዱስ አልሆነም? መጽሐፍ ቅዱስ መጽሐፍ ቅዱስ የወጡ ጥቂት ምንባቦች መጽሐፉን ክርስትና እንዲሸት ተብለው ከዐውዳቸው ተፈንቅለው በውስጥ ተስገዋል። ይህን የሚያህሉ ግዙፍ ትምህርቶች ሲሰጡ በመጽሐፍ ቅዱስ መፈተሽ አያስፈልግም ነበር? ሌሎችም መፈተሻዎች አሉ። መጽሐፉ እርስ በርሱ ይጋጫል ወይስ አይጋጭም? ከሌሎች መሰል መጽሐፎች ጋርስ ይስማማል ወይስ ይጣላል? በአፈጣጠሩስ ተዓማኒነትን የጨበጠ ነው? ከታሪክና ከተረት ወደ የቱ ይቀርባል? ወደ የቱስ ያዘነብላል? ታሪካዊ ከሆነ ታሪኩ ከሌላ ምንጭ ጋር ሊስተያይ ይችላል?

ተአምረ ማርያምን አንብቤ ከፈጸምኩ በኋላ በውስጡ ካገኘኋቸው ሕጸጾች መካከል ዋና ዋና የምላቸው እነዚህ ናቸው፤

የደፈረሰ ምንጭ፥
የተቃለለ ክርስቶስ፥
የተጋነነች ማርያም፥
የተፈናቀለ ታሪክ፥
የተምታታ ሲያልና መንግሥተ ሰማያት፥
የተጣረሰ ደኅንነትና የተቃወሰ ክርስትና፥
የተላቀቀ መልክዓ ምድር፥
የተዋረደ ጋብቻ፥
ያፈነገጠ ተፈጥሮ።

እነዚህን ነጥቦች በቀጣዮቹ ገጾች በነጥብ አወሳቸዋለሁ። እንዲህ የከፋፈልኩት መጽሐፉን በየምዕራፉ ከመሄድ ይልቅ በነጥብ መሄዱ የተሻለ ሆኖ ስላገኘሁት ነው። ከነጥቦቹ አንድ ሁለቱ በቀደሙት ገጾች የተነካኩ ናቸውና በነዚህ እጀምራለሁ። በየክፍሉ ውስጥ የተወሱት በአብዛኛው ናሙና ምሳሌዎች ናቸው እንጂ ሕጸጾቹ በሙሉ ቢዘረዘሩ በትክክል ራሱን መጽሐፉን የሚያህል መጽሐፍ ይወጣዋል።

1. <u>የደፈረሰ ምንጭ።</u> ቀደም ሲል እንደተጠቀሰው የእትሙ አሳታሚው አይታወቅም። መታወቂ መልካም የሚሆነው ጥያቄንና አጠያያቂ ጉዳዮችን ለመነጋገር እንዲያስችል ነው። አሳታሚውን በተመለከተ መጽሐፉ ከእትም ወደ እትም የሚሸጋገረው ከገቢ ምንጭ ጋር በተያያዘ መልኩ ሊሆን ይችላል። የደፈረሰው ምንጭ ግን የመጀመሪያ ደራሲውን የሚመለከት ነው።

የደፈረሰ ሲባል የጠራ ነገር ተቃራኒ መሆኑን ለማሳየት ነው። በዝርዝር እንደምናየው መጽሐፉ ከግብጽ የመነጨ ለመምሰል ያልተሳካ ሙከራ ያደርጋል። በመምህር ባዩ ታደሰ የተጻፈ መጽሐፍ ምንጩን በተመለከተ፥ “በ1989 ዓ.ም. የታተመው ተአምረ ማርያም በዚህ ጊዜ ተጻፍሁ ብሎ በግልጽ ባይነግረንም በውስጡ ከያዛቸው ዘመኑንን ከሚያመላክቱ ታሪኮች ተነስተን ድምዳሜዎች ላይ መድረስ የሚያስችሉንን ፍንጮች ይዟል።” ብሎ ሦስት ትልልቅ ነጥቦችን፥ ማለትም፥ በዘመኑ በርካታ መጻሕፍት መደረሳቸውን፥ የተተረጎመበትን የአባ ሚካኤልንና አባ ገብርኤልን ዘመነ ጵጵስና፥ በዘመኑ የተደረገውን የነአባ እስጢፋ ስደት ዘርዝሮ ይህንኑ አሳብ ሲደመድም እንዲህ ይላል፥ “መጽሐፉን ትኩረት ሰጥተን ስንፈትሸው ግን በ15ኛው ክፍለ ዘመን ጳጳሳቱ ኢትዮጵያ ውስጥ ከገቡ በኋላ አከናወኑት የተባለውን ኢትዮጵያዊ ታሪክ በውስጡ ይዞ ስለሚገኝ ከግብጽ ነው የመጣው መባሉን ለማመንና ከዚያ ክፍለ ዘመን በፊት የተጻፈ ነው ለማለት የሚያስችለንን ድፍረት እንድናጣ ያደርገናል።"[7]

ዲያቆን ጽጌ ሥጦታው ባስተማራቸው ትምህርቶች ላይ በኢኦተቤክ ቅዱስ ሲኖዶስ የሊቃውንት ጉባኤ በተደረገበት ሃይማኖታዊ ምርመራ ወይም ክርክር አንዱን የክስ ጥያቄ፥ “ተአምረ ማርያም የተጻፈው አባ እስጢፋኖስን ለመቃወም ነው ብለሃል ተባልሁ” በማለት ያነሣና መጽሐፉ በእርግጥ የተሠራው እዚሁ አገር ውስጥ መሆኑን በዝርዝር መልሶአል። ይህንንና ሌሎችንም ተቀራራቢ ጥያቄዎች በጻፈው መጽሐፍ ውስጥ አካትቶአል።[8]

ተአምረ ማርያም በውስጡ እንደተጻፈው በእርግጥ ከመንበረ ማርቆስ ከተገኘ ከዚያ ወዲህ በመንበረ ማርቆስ ይህ መጽሐፍ መኖሩ የታወቀ ነው ይሆን? ወደ መንበረ ማርቆስ ከመግባቱ በፊትስ የት ነበር? ወይስ እዚያ ነው የመነጨው? የግብጽ ቤተ ክርስቲያን ይህ መጽሐፍ ኖሮአት ያውቃል? ወይም ይህን መጽሐፍ ንብረቴ ነው ብላ ታውቃለች? በዐረብኛ የተጻፈ ብዙ መቶዎች ዓመታት ያስቆጠረ የምንጭ መጽሐፍስ አለ? እንዲያው በዐረብኛ ተጽፎ ከሆነ ተብሎ ከታሰበ ለማለት ነው እንጂ የምንጩ ጽሑፍ በግብጽ ስለመኖሩ የሚናገር ምንም አመላካች ነገር በመጽሐፉ ውስጥ የለም። ከግብጽ ውጪ ስለመኖሩም አመልካች ነገር የለም። የምችለውን ያህል ውጪያዊ ምንጮችን ከመጻሕፍትም፥ ከመረጃ መረብም በመፈለግ ይህን የአገራችንን ተአምረ ማርያም የሚመስል ወይም እንደ ምንጭ ሆኖ ሊጠሩት የሚቻል ቀራቢ ሰነድ ላገኝ አልቻልኩም። ተገልጠው ከተሰደሩ የግብጽ ቤተ ክርስቲያን የሰነድ ስብስቦችም ውስጥ እንኳ ይህ ተአምር የለም። በዲያቆን ጽጌ መጽሐፍ በግብጽ ውስጥ ተአምረ ማርያም በግብጽ አለመኖሩን በተመለከተ ብዙ ዓመታት (10 እና 13 ዓመታት) በዚያ ተቀምጠው የመጡ መነኮሳት ይህን መሳይ ተአምር [ተአምረ ማርያም] በግብጽ ያለመኖሩን ማረጋገጣቸውን ዘግቦአል።[9] ምንጩ ጠፍቶ ቅጅው ብቻ ነው አሁን ያለው ወይም በዚህ ዘመን የቀረው ካልተባለ ምንጩ ካለበት ተገኝቶ ቢፈተሽ ስለምንነቱ ከቅጅው ይልቅ እውነቱን የመግለጥ ጉልበት ይኖረዋል። ከሌለም፥ ‘ዋናው እነ አባ አብርሃም የጻፉት ከገጸ ምድር ጠፍቶ አሁን የሚገኘው ይህ በእጃችን ያለው የኛ ቅጅ ብቻ ነው’ ተብሎም መገለጥ አለበት።

በሌላ ገጽታው ግን ተአምረ ማርያም የተተረጎመ ሳይሆን በኢትዮጵያ ውስጥ የተሠራ አገር በቀል መጽሐፍ መሆኑን የሚገልጡ እጅግ በርካታ ማስረጃዎችን በውስጡ የታቀፈ ጽሑፍ ነው። ይህ ማለት የወዲያ ታሪኮች ከግብጽ ከመጡት የተሰሙ ወይም የተነገሩ ሊኖሩ መቻላቸው ሳይዘነጋ ነው። በግብጽ ውስጥ ያሉ ገዳማትና ግልጽና የታወቁ ያልሆኑ ቦታዎችም ጭምር ተጠቅሰዋል። ግብጽና ግብጻውያን ግን እየተደነቁ ሳይሆን እየተወገዙ የተነገረባቸው ታሪኮች ያይላሉ። በአንጻሩ ኢትዮጵያና ኢትዮጵያውያን እየተመሰገኑ ተጽፈዋል። ግብጻዊ ምንጭ ግብጽን ሲያኮስስና ሲያዋርድ፥ ኢትዮጵያን ሲያገንንና ሲያሞግስ ይነበባል።

በግብጽ ውስጥ በዐረብኛ ቋንቋ ስለ ማርያም እየተጻፈ <u>የኢትዮጵያ ቦታዎች</u> እጅግ ተዘርዝረው ተጽፈዋል። እነሽፊ፥ ተከዜ፥ ዋሊ (ዋልድባ?)፥ ሸዋ፥ ደዋሮ፥ ሙገር፥ ወግዳ፥ መርሐ ቤቴ፥ ኢፋት፥ ትግራይ፥ የረር፥ አግዓዚ፥ ደብረ ብርሃን፥ ዳሞት፥ ጎጃም፥ አክሱም፥ መጠራ፥ ጣና፥ ሀዘሎ፥ ደብረ ወገግ፥ ዝቋላ፥ ወዘተ፥ <u>የኢትዮጵያ ሰዎች</u> እነ ሠረቀ ብርሃን፥

---

[7] *በአባቶቻችን አፈርን፥ ገጽ 114-115።*
[8] *ይነጋል፥ ገጽ 55-59።*
[9] *ዝኒ ከማሁ፥ ገጽ 57።*

አስከናፍር፥ ዘሚካኤል፥ ዘርዐ፥ ያሬድ (ባለ መዝሙሩ ያገራችን ሰው)፥ ዘርዓ ያዕቆብ፥ ዘርዓ ክርስቶስ፥ ዘርዓ ሐዋርያት፥ ወዘተ፥ በኢትዮጵያ የሆነ ታሪካዊ ክስተት ለማርያምና ለመስቀል መስገድ የተገባ አይደለም ያሉ የነ ደቀ እስጢፋ ዝርዝር ታሪክ ሁሉ መጽሐፉ ከውጭ ሆኖ ስለ ኢትዮጵያ እየዘገበ የነበረ ሳይሆን እውስጥ ሆኖ እየተናገረ ያለ መጽሐፍ መሆኑን ይፋ ያደርገዋል።

የኢትዮጵያ ግዛቶች ስሞች እነ ማርያም የኖሩባቸውና ከሄሮድስ ሸሽተው ወደ ኢትዮጵያ መጥተዋል ተሰኝቶ ነው። ይህም ራሱ ራሱን ማቆም እስከማይችል ድረስ የገዘፈ ፈጠራ ነው። እውነተኛው ታሪክ የተጻፈው በማቴ. 2፥13-23 ብቻ ሲሆን በትንቢት እንደተጻፈው የሄዱትና የቆዩት በግብጽ፥ የተመለሱትም ከግብጽ ነው። ተአምረ ማርያም ኢትዮጵያ ውስጥ በደብረ መጠራ ሳሉ የሄሮድስ ሞት ተነገራቸው የሚለው ከአዲስ ኪዳን ጋር ይጋጫልና ትልቅ ውሸት ነው። ወደ ኢትዮጵያ መጥተው ኖሮ ቢሆን ማቴዎስ ይህን ለምን አይነግረንም ነበር? ከሆነ ምንም አሳፋሪ ነገር የለበትም። ይህ የተሳገ ትረካ መጽሐፉ እዚሁ አገራችን ተቦክቶ የተጋገረበት አንድ አመላካች ነው። መመለሳቸውን በተመለከተ ማቴዎስ ከግብጽ ሲል ተአምረ ማርያም ከመጠራ (ኢትዮጵያ)፥ ማቴዎስ ለዮሴፍ ተነገረው ሲል ተአምረ ማርያም ለማርያም፥ ማቴዎስ መልአክ በሕልም ነገረው ሲል ተአምረ ማርያም ገብርኤል ለዮሴፍ ነግሮት ያረጋገጠላት ደግሞ ልጇ ኢየሱስ ነው ይላል። እነዚህ ሁለት ምንጮች እንዲህ ከተጣሉ ማን ይደመጥ? ከተረት የሚያንሱ ነገሮች የታጨቁበት ተአምረ ማርያም ወይስ መጽሐፍ ቅዱስ?

እዚህ ተደርሶ ወደ ዐረብኛ ተተርጉሞ እንደገና ወደ ግዕዝ የተመለሰ የግብጽ ደርሶ መልስ ቲኬት ተቆርጦለት ሄዶ እንደመጣ የተደረገ ሥራ ካልሆነ ወይም የጥንት ባላባቶች የአገልግል ምግብ ሲያምራቸው እቤት የተሠራ የአገልግል ምግብ አገልጋይ ተሸክማ በፀሐይ ስትዞር ውላ መልሳ ወደተሠራበት ቤት እንደምታመጣው ዓይነት ካልሆነ በቀር ተአምረ ማርያም የአገር ውስጥ ሥራ ነው። ይህ መጽሐፍ የተፈጠረበት ዘመን አምልኮተ ማርያም የነገነበት መሆኑ ይህን አገር በቀልነት ግልጽ ያደርገዋል። የአገሪቱ ጳጳሳት እየተሾሙ ይመጡ የነበረው ከግብጽ በመሆኑ ግብጻዊ ተጋቦት እንዳለው አይካድም። ግብጻዊ ተጋቦትና ከውጪ የተጫሩ 'ታሪኮች' ይኑሩበት እንጂ ተተረጎመ የተባለበት [ወይም የተጻፈበት] ዘመንና ሁኔታ ምንጩን አገራዊ ያደርገዋል። ምንጩን አገራዊ ከሚያደርጉት ነገሮች ሌላው፥ በሌሎች አገሮችና ሃይማኖቶች በአፍቅሮተ ማርያምና በአምልኮተ ማርያም በተጠመዱቱ መካከል እንኳ ይህ መጽሐፍ ያለመገኘቱ ነው።

የመጽሐፉ ደራሲዎች ሦስት ሆኑና ከዚህ የተነሣ መጽሐፉ እርስ በርስ የሚጋጩ ብዙ ነገሮች ኖረውበታል። ቅራኔዎቹና ግጭቶቹ ከመጽሐፍ ቅዱስ ብቻ ሳይሆን እርስ በርሱም ከታሪክም ጋር ነው። ምናልባት ሲጠናቀቅ አንድ ሰው ነው የደበለውና ቅራኔዎቹን ሳያስታርቅ፥ ግጭቶቹንም ሳይከረክም በእያንዳንዱ ምዕራፍ ጅማሬና ድምዳሜ ተመሳሳይ አንቀጾችን መለጠፉ መጽሐፉ የአንድ ሰው እጅ እንጂ የማኅበር እንዳይመስል አድርጎታል።

የተጻፈበት ዘመን የዘርዓ ያዕቆብ ዘመን ነው። ቀደም ሲል እንደጠቀስኩት ዐፄ ዘርዓ ያዕቆብ የነገሠው በኛ አቆጣጠር ከ፲፬፻፳፯-፲፬፻፸፩ ዓመተ ምሕረት ነው። ተአምረ ማርያም ተተረጎመ የተባለበት የነገሠበት 7ኛ ዓመቱ ፲፬፻፴፬ ዓ. ም. መሆኑ ነው። ይህ ዘርዓ ያዕቆብ የማርያምና የመስቀል ስግደትን ተግባራዊ ያደረገ ሰው ነው። ይህ አዲስና ኋላ መጥ ከመጽሐፍ ቅዱስም ያፈነገጠ ትምህርት መሆኑን የተረዱና እንቢ ያሉ እስጢፋኖስ በሚባል መነኩሴ የተመሩ ሰዎች መኖራቸው አበሳጭቶት *ዘለፋ* እስጢፋ የሚባል መጽሐፍም የጻፈ ንጉሥ ነው። እነ እስጢፋኖስን በመቃወም ብቻ ሳይሆን ሕዝቡንም በጠንካራ ማስፈራራት ለመጠፈር የማርያም አምልኮ አዋጅ ታወጀ። አዋጁ ደቂቀ እስጢፋን የተቀበለ በቤቱ ያኖረ ርስት ያለው ከርስቱ ሊነቀል፥ ሹሙ ከሹመቱ ሊሻር፥ እነዚህ ደቀ እስጢፋ ለድንግል ማርያምና ለአንድ ልጇ መስቀል እንቢ ያሉ ናቸውና አይሁድ እንደሆኑ ቅጣታቸውም ሞት መሆን እንዳለበት ነው።[10] እውነትም አዋጁ ገዳይ ብቻ ሳይሆን አሰቃይቶ ገዳይ ሆነ። አፍንጫ እየተፎነነ፥ ምላስ እየተቆረጠ፥ በግርፋትና የከብት አጎዳ በላያቸው እየተነዳ፥ በድንጋይ እየተወገሩ ብዙዎች በስቃይ ተሰዉ። ሃይማኖታዊ ጥያቄዎችን ለመጠየቅ በቂ እውቀት ከሌለ፥ ቃሉን አንብበው መንፈሳዊ ዓይናቸው በርቶ እውቀቱን ያገኙትም ሲጠይቁ ወይም ሲቃወሙ በንጉሥ ሥልጣንና አቀነባባሪነት ይህ ግድያ ከተፈጸመባቸው ሕዝቡ በመንፈሳዊ ጨለማ እየዳከረ ቢኖር ምን ያስገርማል?

ለእንዲህ ያለው አምልኮተ ማርያም ቀዳሚው ሁኔታ ምን ነበር የሚለው ጥያቄ ጥናት የሚፈልግና ከዚህ መጣጥፍ አሳብ ያለፈ ጉዳይ ነው። በአጭር ቃል ግን ስለ ማርያምና ወላጆቿ፥ ስለ ኢየሱስ ሕጻንነትና ከዚያ ጋር ስለተያያዙት ነገሮች የተጻፉት በታሪክ የሚታወቁት መጻሕፍት የተጻፉት ማርያም ካረፈች ከ100 ዓመታት በኋላ ነው። ታሪኩን የሚናገሩ በሌሉበት የተፈጠረ ሥራ ነው። ተአምረ ማርያምማ ራሱም ስለ ራሱ እንደሚመሰክረው ከዚያ መደብ የሚገባም አይደለም። ማርያም በሕልምና በራእይም እየተገለጠች ያስጻፈችው ነውና።

በዐፄ ዘርዓ ያዕቆብ ዘመን ከዚያ ዘመን በፊት ኖሮ ያልታወቀ እንዲህ የመሰለ መጽሐፍ ቢጻፍ ወይም ቢተረጎም ግን አይደንቅም። የዐፄ ዘርዓ ያዕቆብ ዘመን ከሚታወቅባቸው መልኮች አንዱ የስነ ጽሑፍ ፍንዳታ ነው። ራሱ ንጉሡም አስቀድሞ በገዳም የኖረ መነኩሴ ሲሆን መንግሥት በአጭር ጊዜ ከአባቱ ሞት በኋላ ወደ ወንድሞቹ እየተላለፈ ኋላ ከወንድም ወደ ወንድም ልጅ ሲያልፍ ቆቡን ጥሎ ዘውድ ሊደፋ ከምንኩስና ወደ ንግሥና የመጣ ሰው ነው። እንደ ክርስቲያን የተቀደሰ ኑሮ በመኖር ምሳሌ የሆነ ሰው ሳይሆን ደርቦ እያገባና እንደወደደ የኖረ፥ እንደ ክርስቲያን በእግዚአብሔር በመታመን ሳይሆን ጥንቆላን በመፍራትና በመሳቀቅ የኖረ ሰው ነው።[11]

እንደ ገዳም ሰውም እንደ ንጉሥም ራሱም እየጻፈም ሌሎችንም እያስጻፈና ከሌሎች ቋንቋዎች እየተተረጎመም፥ ዜጋው በግዴታ የሃይማኖትና የኅሊና ጫና እየተደረገበትም ብዙ ሠርቶአል። ከእርሱ ዘመን ቀደም ሲል መጡ የተባሉ ስዕሎችና ግማደ መስቀልም ገናና ሆነዋል። በዚህ ጊዜ ነው ለማርያም ስዕል መስገድ የመንግሥት ግዴታ የሆነው። እነ *መጽሐፈ ምዕላድ፥ ኦርጋኖን ድንግል*፥ ይኸው በዚህ መጣጥፍ የምንመለከተው *ተአምረ ማርያም*፥ ይህን አዲስ ጫና ላለመቀበል በቆረጡት ላይ የተጻፈ *ዘለፋ* እስጢፋ፥ *መጽሐፈ ብርሃን* እና *መጽሐፈ ጽልሞት* ሌሎችም ብዙ በዚህ ዘመን ተጽፈዋል። ነገረ ማርያምን በተመለከተ እንዲህ የበዙ መጻሕፍት በተደረሱበት ዘመን ላይ ይህም መጽሐፍ ተተረጎመ ሳይሆን ተደረሰ ቢባል ተገቢ ነው። ሃይማኖቱ የንጉሥ ጫና ያለበት ሲሆንና ንጉሡ ራሱም ደራሲ ይህን መሳይ ጽሑፍ የሚያስሸልምና ባለሟል የሚያስደርግ ከሆነ ለመጽሐፉ ፈጣሪዎችም ይህ ዘመን ምቹ ዘመን ነው።

---

10 የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ታሪክ በአስተዋጽዖ፣ ገጽ 70።

11 Tamrat, p.243.

በምዕ. 24 የተጻፈው ለማርያም፥ ለመስቀልና ለስዕል የማይሰግዱ የተባሉት የአባ እስጢፋኖስ እና የነደቀ እስጢፋ ታሪክ መጽሐፉ ተተረጎመ በተባለበት ዘመን እንኳ ተፈጽሞ ያላለቀና ገና እየተከሰተ ያለ ነገር ሳለ ገና ያልተፈጸመው ነገር ከብዙ ዓመታት በፊት ግብጽ አገር ተጽፎ መጣና ተተረጎመ ማለት ጥሬ ውሸት ነው። ዘርዓ ያዕቆብን ንጉሣችን እያለ ከተናገረ ደራሲው የዘርዓ ያዕቆብ ዜጋ ነው ማለት ነው። ተርጓሚው የተጻፈውን ተርጓሚ እንጂ ያልተጻፈውን ጨማሪ አለመሆኑ የታወቀ ነው።

2. የተቃለለ ክርስቶስ። በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የምናየው ኢየሱስ ለመሞትና ለኃጢአታችን ስርየት ደሙን ለማፍሰስ ከማርያም ሥጋን ነስቶ ሰው የሆነ አምላክና ፈጣሪ ጌታና እግዚአብሔር ነው።

በተአምረ ማርያም ውስጥ ከአምላክና ጌታ ይልቅ የተነገረውን በፍጥነት የሚፈጽም ቀልጣፋ ተላላኪና አገልጋይ ሆኖ ነው የቀረበው። ከመጀመሪያ እስከ መጨረሻ ክርስቶስ የማርያም ልጅ ነው። ኢየሱስ የማርያም ልጅ መሆኑ ወይም ከድንግል ማርያም ሥጋን መንሳቱ እውነት ሳለ ሁሉ በእርሱ የተፈጠረ ፈጣሪ ነውና የማርያምም ፈጣሪ መሆኑ ጥያቄ ውስጥ የማይገባ እውነት ነው። ሥጋ የለበሰው ኢየሱስ እናትነት አንድ ነገር ነው። የዘመን መጀመሪያ የሌለው አምላክ እናትነት ማርያምን ከፍጥረቷ በላይ ሊያደርጋት የተገባ አለመሆኑን ባለፉት ሁለት መጣጥፎች አውስቼአለሁ።

ነገር ግን በተአምረ ማርያም ውስጥ ከማርያም ጋር በተጻፈባቸው ቦታዎች ኢየሱስ የማርያም ልጅ ነው። ስትጠራው ልጄ ወዳጄ ብላ ነው። ሰዎች ደግሞ ወደ ማርያም ሲጸልዩ እርስዋን እመቤታችን (እግዝእትነ) ብለው የመለኮት ሥልጣን ሲያቀዳጇት ኢየሱስን ግን በቀጥታ ሲያናግሩት ወይም ወደ እርሱ ሲጸልዩም እንኳ ሳይሆን "ከልጅሽ ከወዳጅሽ" እያሉ እርሷኑ ሲለምኗትና ሲጠይቋት ነው የሚታየው።

ኢየሱስ በብዙ የማርያም ስዕሎች ላይ እንደሚታየው የማርያም አራስ ልጅ፥ ጨቅላ ልጅ፥ ወጣት ልጅ፥ ታዛዥ ልጅ፥ አንድ ጊዜም እርሷ የጠየቀችውን ነገር እንቢ ያላለ፥ የተጠየቀውን ሁሉ በቅልጥፍና የሚፈጽም፥ የተሳሳተ ነገር ጠይቃ እንኳ ቢሆን አሳቡን ስለ ልመናዋ ሲል የሚቀይር ለስላሳ ልጅ ነው። አንዳንዴ ስታስፈራራው፥ ለምሳሌ፥ ኢየሱስን ከዶ ማርያምን ያመነን አንድ ሰው ይቅር እንዲለው በለመነችው ጊዜ እንደማይሆን ሲነግራት፥ ልብሷን ቀዳ፥ "እኒህን ጡቶቼን እቆርጣቸዋለሁ" ብላ ፍርዱን አስቀይረዋለች፤ ምዕ. ፲፩ን ተመልከቱ። ኢየሱስም አሳቡን ቀይሮ ይቅር አለው። በታሪኮቹ ሁሉ፥ ከትንሣኤ በኋላ እንኳ፥ ኢየሱስ በሚታይባቸው ጊዜያት ሁሉ እንደ ባለ ግርማ አምላክ ሳይሆን እንደ ሕጻን ሆኖ ነው የሚታየው። እዚሁ ምዕራፍ ፲፩ ላይ እንኳ ኢየሱስ ከዙፋኑ ተነሥቶ በደረቷ ላይ ተቀምጦ ተብሎ ተጽፎአል። በምዕ. 90 ልጇ የተሰቀለባት አንዲት ሴት ማርያም ልጇን ከተሰቀለበት ካላወረደችው እሷም፥ "ልጅሽን (ኢየሱስን) ከጭንሽ እወስደዋለሁ" አለች። ኢየሱስ ሁሌ በማርያም ጭን ተቀምጦ የሚኖር ብቻ ሳይሆን ነጥቀው የሚወስዱትም ዓይነት ነው።

በምዕ. 43 ጴጥሮስ ለተባለ ቤተ ክርስቲያንን ላነጸ ሰው መልኩ ያማረ ልጅ ሆኖ ተገለጠለት። 'ቤተ ክርስቲያን ያሠራ ሰው' ስለተባለ ምናልባት በብዙ መቶ ዓመታት በኋላ ነው ቢባል እንኳ በዚያን ጊዜ ጌታ ሕጻን አለመሆኑ ግልጽ ነው። ግን ልጅ (የማዕዙ ሕጻን ነው የሚለው) ሆኖ ነው የተገለጠው። ጎብስቱ ሲቆረስ ደግሞ የዚህ ሕጻን ደም ፈሰሰና ታቦቱንና ልብሱን ሁሉ አራሰ። በምዕ. 82 ኢየሱስ በዓለም ሁሉ ገናኺ የነበረ ንጉሥ ሳቤላ የምትባል ሴት አስጠርቶ (ሴቲቱ በስም ስትጠቀስ ንጉሡ አልተጠቀሰም፤ ይህ የመጽሐፉ አንድ ደካማ ገጽታ ነው) ምክር ሲጠይቅ ሴቲቱ ራእይ አይታ ለንጉሡ አሳየችው፤ ያም ማርያም ሕጻን አቅፋ ነው። ኢየሱስ ሁሌም ሲታይ፥ ዛሬም ጭምር፥ በእቅፍ ያለ ሕጻን ሆኖ ነው ለማርያም አምላኪዎች የሚታየው።

ኢየሱስ የቀረበበት አቀራረብም ከማንነቱ አውርዶ ያቃልለዋል። በተአምረ ማርያም ሕጻኑ ኢየሱስም ሲራገም አይጣል ነው፤ ማርያምም ስትበቀልና ስትራገም የተለመደ መሆኑ በቀጣዩ ነጥብ ይታያል። በምዕ. 101 ቁ. 108፥ ያፈለቀውን ውኃ ለአገሩ ሰዎች መራራ ይሁንባቸው የጠጣውም አይዳን ብሎ ባረከው ይላል። ረገመው ላለማለት ባረከው አሉት እንጂ ቃሉ ግልጽ እርግማን ነው። በቁ. 125 ግመሎችን ድንጋይ ሁኑ ብሎ አደነገያቸው። ["እስከ ዛሬ ድረስ ደንጊያ ሆኑ" ይላል። ኋላ ኢትዮጵያ ቆይተው ሲመለሱ ነፍስ ተዘርቶባቸው ተመልሰው ግመል ሆነው ዕቃ ተጭነው እንደሄዱ የተረሳ ይመስላል።] በቁ. 159 ኢየሱስ የግብጽን አገር ምድሩንም ሕዝቡንም መርገሙ ተጽፎአል። ይህ እዚህ መርገም የሚያፈስሰው ኋላ ላይ ገና አፉንም አልፈታም የተባለው ኢየሱስ ነው። ግጭቱን ብንተወው እንኳ ይህ የተአምረ ማርያም ፈጣሪዎች የፈጠሩት እንጂ የመጽሐፍ ቅዱሱ ኢየሱስ አይደለም። የመጽሐፍ ቅዱሱ ኢየሱስ ያስተማረውም ያደረገውም ጠላትን መርገም ሳይሆን መውደድ ነው።

3. የተጋነነች ማርያም። ተአምረ ማርያም እንደ ስሙ የማርያም ተአምራት መጽሐፍ ነው። ተአምራቱ ብዙና የተለያዩ ናቸው። ማርያም ብቻ ሳትሆን በስሟ የሚደረጉ ነገሮች ሁሉ ክብራቸውና ክብደታቸው እጅግ ነው። ለምሳሌ፥ በተአምር 12 ውስጥ 78 ሰዎች የበላ ጭራቅ በማርያም ስም ውኃ ስላጠጣ ሞቶ ወደ ሲዖል እንዲሄድ ጌታ ፈረደበት። ማርያም ቀርባ 78ቱ ነፍሳትና ውኃው በሚዛን ይደረጉ ብላ ተደርጎ የውኃው ክብደት መዝኖ ጌታ አሳቡን ቀይሮ ወደ መንግሥቱ ያስገባዋል። በአምሳለ እግዚአብሔር የተፈጠሩ 78 ሰዎች ነፍሳት ከጥርኝ ውኃ መቅለላቸው አሳዛኝ ነው።

በምዕራፎቹ ሁሉ ማለት እስከሚቻል ማርያም ከእግዚአብሔር ጋር ተስተካክላ ነው የምትገለጠው። ለምሳሌ፥ በ41፥13 "በእግዚአብሔር አምነው፥ በወለደችውም በእመቤታችን አምነው ከቤተ ክርስቲያን ወጡ" ይላል። በማን አምነው? በእግዚአብሔርና በማርያም! እዚሁ ምዕራፍ ቁ. 25፥ "እምነቱን በናቱና በእግዚአብሔር ላይ ያደረገ ሁሉ አያፍርምና" ይላል። እዚህ እንዲያውም ማርያም ቀድማ እግዚአብሔር ተከተለ! ምዕ. 76 መኮሳቱ ሲጸልዩ እግዚአብሔርንና ማርያምን ነው፤ "እንለምንሃለን . . . እንለምናታለን" ቁ. 15። አንዱ ቁስ ደግሞ የማርያምን ውዳሴ ብቻ እንጂ ሌላ የማያውቅ ነው፤ ምዕ. 76። ይህንን ቁስ ሌላ ካላወቀ እንዳይቀድስ የከለከለውን ኤጲስ ቆጶስ ወደ አገልግሎቱ ካልመለሰው በ30 ቀን ትሞታለህ አለችው። ከግዝቱ ፈታውና እርሱም ማርያምን እያደነቀ አብረው ኖሩ። እዚህ የምትታየው የተአምረ ማርያሟ ማርያም እርሷ እስከተወደሰች ድረስ እግዚአብሔር ባይመሰገንም ደንታ እንደሌላት ነው።

በምዕ. 86 ማርያምን በፍጹም አሳቧ፥ በፍጹም ልቧ የምትወድ የተባለላት ሴት ታሪክ ይገኛል። እንዲህ ባለ መውደድ መወደድ ያለበት እግዚአብሔር ብቻ መሆኑን ነው መጽሐፍ ቅዱስ የሚያስተምረን። እና በቃሉ (ዘዳ. 10፥12-13፤ ማቴ. 22፥37፤ ማር. 12፥30-32፤ ሉቃ. 10፥27) እንደተጻፈው ሰው በፍጹም ልቡ መውደድ ያለበት እግዚአብሔርን ነውና ማርያም ይህንን ማሳወቅ ሲኖርባት አለማድረጓ የመለኮትን ፍቅር ማስቀነሷ ነው። በዚህ ምዕራፍ የተጠቀሰው ሰው ጠንቋይን ምክር የጠየቀ ሰው ሆኖ ምንም ወንጌል ሳይሰማ ግን የማርያምን ስም ሲጠራው በነፋስ

ፊት እንዳለ ገለባ ሆነ። ሲሞትም ማርያም ሬሳውን አንሥተው በገዳም እንዲቀብሩት ተናገረችለት።

ማርያም ሰው የሚሞትበትን ቀን የምታውቅ ናት። ከላይ ለቄሱ በ30 ቀን እንደሚሞት ተናግራው እንደነበር አይተናል። ሌላ ምሳሌ፥ በምዕ. 81 አንድ መነኩሴን በአንድ ሌሊት ተገልጣ ወደ ኢየሩሳሌም ወስዳ አዙራ አስጎብኝታ፥ በዮርዳኖስም አጥምቃ የሚሞትበትን ጊዜ ነገረችው፤ እንደተናገረችው ጊዜ ዐረፈ። ከእግዚአብሔር በቀር የሚያውቃቸው የሌሉ ነገሮችን ካወቀች ሁሉን አዋቂ ናት ማለት ነው? ሁሉን አዋቂ ከሆነች አምላክ ናት ማለት ነው?

የዚህ መጽሐፍ ማርያም ስትፈልግ ርኅሩኅ ሳትፈልግ በቀለኛ ናት። ለምሳሌ፥ በምዕ 35 አንድ እስላም ዘራፊ የዘረፈው በገዳም የሚኖር ቄስ ወደ ማርያም ስዕል ሄዶ ተማጸነ፤ ጸልዮ ሲወጣ ዘራፊው ወድቆ እጁ ተሰብሮ አጥንቱ ገጦ ወጥቶ አየው። እስላሙ ይቅርታ ሲጠይቀው ሽማግሌው ማርያም ይቅር ብትልህም ባትልህም እንደወደደች አለው፤ ይህ ሰው ቄስ ሆኖ ስለ ይቅርታ አያውቅም። ቄስ ነው እንጂ ክርስቲያን አይደለም ማለት ነው። ክርስቲያን ቢሆን ክርስቶስን ሊመስል ይሞክር ነበር። ማርያምም በስዕል አድርጋ በቄሱ ላይ ደፍሯልና ይቅርታ አይገባውም አለች። ስለዚህ እስላሙ ወንጌልም ሳይሰማ፥ ይቅርያም ሳያገኝ ሞተ። በ33፥39 ላይ ማርያም የይቅርታ ሳጥን ተብላለች እዚህ ግን ተቃራኒ ናት። በቀለኛና ባህርይዋ በሁኔታ ላይ የሚደገፍ ነው።

በምዕ. 39ም በቀለኛ ማርያም ትታያለች። ሌላ እስላም ዘራፊ ገዳም ዘርፎ ሲሄድ ሰዎች አግኝተው ገደሉት፤ ከቤተ ሰቡ 10 ሰዎች ከዘመዶቹ 18 ገደሉና የተዘረፈውን አምጥተው ለገዳሙ ሲመልሱ በቁ. 35፥ “ልቡናችንን እርሱን ለመግደል ያነሣሳችን ማርያም እንደሆነች ፈጥነን አወቅን” አሉ። ቁጥር 26 ላይ ለመግደል ያነሣሳቸውን “በበረሃ ያለው መጣብን” ነው ያሉትና ማርያምና በበረሃ ያለው ያሉት እነዚህ ሁለቱ አንድ ናቸው ማለት ነው። ማርያም ሰዎችን አስነሥታ ታስፈጃለች። የሚያሳዝነው መነኮሳቱም በዚህ ነገር ፍጹም ደስታ ተደሰቱ። ኃጢአተኛ ሲድን ሳይሆን ሲሞት የሚደሰቱ መነኮሳት ወንጌልን ያውቃሉ ይባላል? በምዕ. 98 ከአንድ ሽማግሌ አስተማሪያቸው ጋር ፍልሰቷን ለማክበር ሲሄዱ አስተማሪያቸውን ወደ ገደል የጣሉ 40 ተማሪዎች በእሳት ጦር እየወጋ የሚገድላቸው መልአክ ሞት አዘዘችና በአንዴ አለቁና ሽማግሌውን ግን ወደ በዓሏ መከበሪያ አደረሰችው። በምዕ. 15 አንድ ግመል ጫኝን ጎድኑን ወግታ ስትገድለው ትታያለች። ደራሲዎቹ ማርያምን በቀለኛ ሲያደርጓት እርሷን ለማግነን ሲሉ አስቀያሚ ቀለም እየቀቧት መሆናቸውን እንኳ አያውቁም። ወይስ አውቀው ነው አያደረጉ ያሉት?

የተአምረ ማርያሟ ማርያም በቀለኛ ብቻ ሳትሆን ቀናተኛም ናት። በምዕ. 92 የአንድ ንጉሥን ወጣት ልጅ እርሱ ከሚወዳት የበለጠ እርሷ እንደምትወደውና እንደምትቀናበት፥ ሚስት ሳያገባ እንዲኖርም እንደመከረችውና በእጇ ስዕሏን እንደሰጠችው ተጽፎአል። ንግግራቸው የሁለት ፍቅረኞች ይመስላል። ልጁ ሲሞትም ብዙ መላእክት እና ደም ግባቷ ያማረች ማርያም መጥተው በሰው ሁሉ እየታዩ ይዛው ሄደች። በእግዚአብሔር የተደነገገ ጋብቻ የተናቀበትና የተዋረደበት እንደዚህ ያለ መጽሐፍ አላነበብኩም። ያላገቡ እንዳያገቡና ድንግልናቸውን ለማርያም ስዕለት አድርገው እንዲሰጡ የሚበረታቱበት ብቻ ሳይሆን የተጋቡ እንኳ ከተቀደሰ መኝታ የሚከለከሉበት ነው። መመነን፥ መመንኮስ፥ ተሰባስበው በገዳም መኖር በመጽሐፍ ቅዱስ የተደነቀና የተመሰገነ ልምድ አይደለም። ምንኩስናና ገዳማዊነት በክርስትና ታሪክ ውስጥ ብቅ ያለው ቤተ ክርስቲያን ከምድራዊ መንግሥት ጋር እንደ ውኃና ወተት በተደባለቀችባቸው ዘመናት ከምድራዊ ርኩሰትና መንግሥታዊ ሃይማኖት ጋር ላለመርከስ የተደረገ ሽሽት ነው። በዚህ መጽሐፍ ግን ነባር ልማድ ብቻ ሳይሆን የተሞገሰ አኗኗር፥ እጅጉን የተጋነነ ሥርዓትም ሆነ።

ተአምራት በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ብዙ ጊዜያት የተደረጉ ሲሆን የተአምራት ዋነኛ ግብ የእግዚአብሔር ክብር ነው። በተአምረ ማርያም በተደረጉት ተአምራት ግን ክብር እግዚአብሔር ሲሰጥ ከቶም አይታይም። እያንዳንዱ ምዕራፍ ሲጀምር የእመቤታችን ተአምር . . . ብሎ ይጀምርና ሲጨርስ በረከቷና . . . ይደርብን ይላል። ሲጀምር ማርያም፥ ሲጨርስ ማርያም። ክብር ለማርያም እንጂ ለእግዚአብሔር የሚባል ቋንቋ የለም።

የኢትዮጵያ ሰዎች ለማርያም የተሰጡ አስራት ሆነው ቀርበዋል። ይህ አጠያያቂ ቃል ነው። የኢትዮጵያ ሕዝብ እንዴት ነው 1/10ኛ የሆኑት? 9ኙ እነማን ናቸው? ሕዝብ አስራት ተደርጎ የተሰጠበት ታሪክ ኖሮ ያውቃል? እንኳን ሕዝብ በሙሉ ይቅርና ከአዳም ጀምሮ ፈቃድ ያለው አንድ ሰውስ ያለ ፈቃዱ በመንፈሱ ላይ ሌላ ሊሰለጥን ይገደዳል? ደግሞስ አስራት ሰጪው ኢየሱስ ተቀባይዋ ማርያም ከሆነች ምን እየተነገረ ነው? አስራት ለማን ነው የሚሰጠው? አምላክ አስራት ሰጪ ማርያም ደግሞ አስራት ተቀባይ ከሆነች ማርያምን መለኮት ማድረጋቸውም አይደል? ከመለኮትም በላይ እንጂ! እግዚአብሔር ነዋ አስራት ሰጪው።

በምዕ. 84 ሰንበትን የሻረ አንድ አገልጋይ ድዳ ሆነ። ጌታው ወደ ማርያም ጸለየና ፈወሰችው። የተሻረው ሰንበት ነው። የምትጠየቀው ደግሞ ማርያም ከሆነች እርሷ የሰንበት ባለቤት ናት ማለት ይመስላል። በምዕ. 110 እግዚአብሔርን ከዶ ማርያምን ግን አልከድም ያለ ሰው በማርያም ኢየሱስን አስፈራሪነት ይቅርታ ሲያገኝ ይታያል። እግዚአብሔርን ከዶ ማርያምን ማምለክ ክቡር ቦታ አግኝቶአል። ጌታ እግዚአብሔርን ከዶ ማርያምን አለመካድ ወይም ማምለክና ማንን የማግነን ጉዳይ ነው?

የተአምረ ማርያሟ ማርያም <u>ማዕረጓ</u> ብዙ ነው። እመቤት ናት፤ የአርያም ንግሥት ናት ወዘተ፤ <u>ችሎታዋ</u> ድንቅ ነው፤ ተፈጥሮ በቁጥጥሯ ስር ነው፤ ተአምራት ታደርጋለች፤ በሰው ልብ የታሰበውን ታውቃለች፤ በሞትም ላይ ሥልጣን አላት ወዘተ፤ <u>ሥልጣኗ</u> የመለኮት ነው፤ መላእክት ይገዙላታል፥ ፍጡራን ሁሉ ያገለግሏታል፤ የመመረቅ፥ የመርገም፥ የመግደል፥ ከሞት የማንሣት፥ ከእግዚአብሔር ጋር በእኩል የምትለመንና የምትመሰገን ናት ወዘተ። ተአምረ ማርያም እንዲህ በመሰሉ ማርያምን በመጽሐፍ ቅዱስ ካላት ትክክለኛ ስፍራ ፈንቅሎ፥ ተገቢ ቦታዋን ነጥቆ፥ ያልሆነችውን አድርጎ፥ ያልተሰጣትን ሰጥቶ፥ ያልለበሰችውን ደርቶ የሚጸለይላት፥ የምትለመን፥ የምትመለክ አድርጎ መለኮታዊ ሥልጣንና ኀልውና ሰጥቶአታል።

አንዳንድ ሰዎች ማርያምን እንደሚያከብሩ እንጂ እንደማያመልኩ የሚናገሩት የቃል ጨዋታ ነው። መጽሐፍ ቅዱስን እየጠሉ ራዕየ ማርያምን በቃል እየሸመደዱ “እንወዳታለን እንጂ፥ እናከብራታለን፥ የጸጋ ስግደት እናቀርብላታለን እንጂ . . . አናመልካትም” ማለት የራስ ድለላ ነው። እንዲህ ከላይ እንደጠቀስኳቸው ያሉቱ ምዕራፎች የሚናገሩት እየተከበረች ሳይሆን እግዚአብሔርን ተክታ እየተመለከች መሆኗን ነው። ደግሞ ማክበርስ ከሆነ መከበር የሚገባው ማን ብቻ ነው? ይህ እኮ አንድን ባለሙያ ሰው ለማድነቅና ለማመስገን ከስዕሎቹ ወይም ከቅርጾቹ አንዱ ፊት ሄጀ ለሥራው ውጤት ምስጋናና ውዳሴን ብደረድር እንደማለት ነው። ይህ እንዲህ በሚለው በሮሜ 1፥25 ቃል ፈጽሞ የተወገዘ ነው፤ ይህም የእግዚአብሔርን እውነት በውሸት ስለ ለወጡ

በፈጣሪም ፈንታ የተፈጠረውን ስላመለኩና ስላገለገሉ ነው፤ እርሱም ለዘላለም የተባረከ ነው፤ አሜን። ማክበር ወይም ማምለክ የቃል ጉዳይ አይደለም። መስተዋል ያለበት ተግባሩና ድርጊቱ ነው። ለእግዚአብሔር ብቻ እንጂ ለሌላ ለማንም መደረግ የሌለበትን ነገር ለሌላ ማድረግ፤ ለምሳሌ፥ ጸሎትንና ልመናን፥ ውዳሴና ስግደትን ማቅረብ ማምለክ እንጂ ሌላ አይደለም። በአፌ አላመልካትም ብል እና ውዳሴና ልመናን ስዕለትንና ስግደትን ባቀርብላት ራሴን እየደለልኩ ነኝ። ወይም በእርሷ መጋረጃ ውስጥ እየተደበቅሁ ከእውነት እየሸሸሁ ነኝ። ራእ. 4፥10-11፤ 15፥3-4፤ ነህ. 9፥6 ሁሉ ሊሰግዱለት፥ ሊያከብሩት፥ ሊያመልኩት፥ ሊወድሱት፥ ሊያመሰግኑት የተገባ ብቻውን የሆነ አምላክ እግዚአብሔር ብቻ መሆኑን ከሚነግሩኝ ጥቅሶች ጥቂቱ ናቸው።

4. <u>የተፈናቀለ ታሪክ።</u> በተአምረ ማርያም ውስጥ ታሪክ የሚያውቃቸው፥ በታሪክ ውስጥ ስማቸው የተጠቀሰና ዘጋቢዎች ያወሷቸው፥ ራሳቸውም ታሪካቸውን የጻፉ በንጽጽር እውነቱን ማረጋገጥ የሚቻልባቸው ሦስት ሰዎች ተጠቅሰዋል። መጽሐፉ እነዚህን የመሰሉ ታሪካዊ ገጸ ባህርያትን የከተተው እና አንድ ሁለት ምዕራፎች ውስጥ ዓመተ ምሕረቶችን ያስገባው ታሪካዊ ስርና መሠረት ያለው ለመምሰል ይህናል ብዬ እገምታለሁ። ይህ መጽሐፍ እነዚህን ሰዎች ሊጠቅሳቸው ከደፈረ እኔም ከታሪክ አንጻር ልጥቀሳቸው። እነዚህ ሰዎች ንጉሥ ማርቆስ፥ ዮሐንስ አፈወርቅ፥ እና ዮስጢን ሰማዕት ናቸው። ኋላ ላይ ጥሎስም ወንበዴ ሆኖ ተጠቅሶአል። ግን ይህ ጥሎስ ኋላ ኢየሩሳሌምን ያወደመው ይሁን ወይም ሌላ ቀጣይ ታሪኩ በዚህኛው ተአምረ ማርያም ውስጥ አልተነገረም። ሦስቱን ግን እንመልከት።

ሀ. <u>ዮሐንስ አፈወርቅ።</u> ታሪኩን ከእንግሊዝኛ መዛግብት የምታውቁ በተጨማሪ ከሌላ ምንጮች ለመመርመር ለምትሹ ይህ ሰው እንግሊዝኛው አጠራር John Chrysostom የሚባለው ነው። የዮሐንስ አፈወርቅ ተአምረ ማርያምኛ ታሪክ በምዕ. 48 ተጽፎአል። ታሪኩ በአጭሩ ምዕመናንን ሥጋ ወደሙን ሲቀበሉ አንዲት ሴት በመርገም ደሟ ሳለች መጣች። ሕዝቡም የመንፈስ ቅዱስ ረድዔት እንደራቃት አውቀው ወደ ንስጥሮስ ፊት አመጧት። ጠይቆ ከተረዳ በኋላ ራቁቷን ተዘቅዝቃ እንድትሰቀልና ሕዝቡም በጎፍረተ ሥጋዋ ጢቅ እንዲሉ አዘዘ። እንደ ተአምረ ማርያም ጸሐፊ ንስጥሮስ ይህን ያደረገው እግዚአብሔር እንዲህ ከመሰለ ቦታ የሚወለድ እንደሆነ የሚያምን የተረገመ ነው አሰኝቶ ነው። ዮሐንስ የሚባል ቄስ፥ "እኔ እግዚአብሔር በሴት ሥጋ እንደተወለደ አምናለሁ" ብሎ ኃፍረተ ሥጋዋን ባፉ ሳመ። በዚህ ጊዜ የማርያም ስዕል በቤተ መቅደስ ውስጥ ነበረችና፥ "አፈወርቅ" ብላ ጠራችው። ቄሱ ዮሐንስ አፈወርቅ የተባለው እንዲህ ነው።

ይህ ምዕራፍ የንስጥሮስን ክፋት ለመግለጥና ማርያምን ያለስፍራ ለማግነን ተብሎ ረጅም ርቀት የተሄደበት ትረካ ነው። መርገም ሴትን አርክሶ ሥጋ ወደሙን ከከለከለ ጎፍረተ ሥጋን ማየትና በላዩ መትፋት ዮሐንስን ከማስመስገን ይልቅ የአድራጊዎችን ሁሉ ጎሊናን አያረክስም? ንስጥሮስ ኋላ በ431 በተደረገው በኤፌሶኑ ጉባኤ እርሱም ትምህርቱም የተወገዙበትን ክርስቶስ ሁለት አካል የሚል ትምህርትን ያስተማረ ሰው ነው። ለዚህ ምላሽ ሆኖ ኋላም በክርክር የቆየ የሁለት ባህርይ (dyophysitism) እና አንድ ባህርይ (monophysitism) ጉዳይ ቀጥሎአል። ሁለት ባህርይ ኢየሱስ ክርስቶስ አንድ አካል ሁለት ባህርይ ሲል ተዋህዶ የኢየሱስ ስብእና በመለኮትነቱ ውስጥ ሟሙቶ የተዋሃደ ወይም ተዋህዶ ነው የሚሰኘው ንድፈ አሳብ ነው። የንስጥሮስ ትምህርት ግን ኢየሱስን ሁለት ባህርይ ሳይሆን ሁለት አካል የሚያደርግ ነው።

ንስጥሮስ የማርያምን ወላዲተ አምላክነት (θεοτόκος ቴኦቶኮስ መሆን) የሚቃወም ሰው ነው። ማርያም ቢበዛ ሥጋ የለበሰው ክርስቶስ እናት (ክሪስቶቶኮስ) እንጂ የአምላክ ወይም የእግዚአብሔር እናት መባል የለባትም ያለ ሰው ነው። θεοτόκος ባለፈው መጣጥፍ በመጠኑ የጠቀስኩት ወላዲተ አምላክ ተሰኝቶ በስሱ የተተረጎመ ቃል ይሁን እንጂ ትርጉሙ ኪዚህ የጠለቀ ነው። ቀጥተኛ ትርጉሙ "የአምላክ ተሸካሚ፥ የአምላክ አምጪ፥ አምላክን ያመጣች፥ ወይም እንዲመጣ ያደረገች" (bringer forth of God) ማለት ነው። Theotokosን ያጸደቀው በ431 የተደረገው የኤፌሶኑ ጉባኤ ነው። ከዚያ በኋላ ነው የማርያም ስዕሎች ስፍራ ሊያገኙ የበቁት። ቀድሞ ስዕሎች የነበሩ ቢሆኑም ከስነ ጥበብ አንጻር የሚታዩ እንጂ ከአምልኮ ጋር የተቆራኙ አልነበሩም። ኋላ ንስጥሮስ በስደት በአንጾኪያ፥ በዐረቢያ እና በግብጽ ኖሮ በ451 ሞቶአል።[12] የንስጥሮስ ትምህርት ዋና ስሕተት በክርስቶስ የመስቀል ላይ ሞት ከሁለቱ አካላት አንዱ ሰው የሆነው አካል ብቻ ከሆነ የሞተው ለኃጢአት የተከፈለውን ዋጋ መለኮታዊ ልቀት ያላጣዋል የሚል ነው።

ወደ ዮሐንስ አፈወርቅ ስንመለስ፥ ይህ ሰው በታሪክ በጣሙን የታወቀ ሰው ነው። ከሰበካቸው ስብከቶች 600 ያህል በጽሑፍ እና ወደ 200 ደብዳቤዎቹ እስከዛሬ ተጠብቀው ይገኛሉ። እንዲህ እንደ ተአምረ ማርያሙ የመሰለ ታሪክ ግን ከቶም የለም። ዮሐንስ ነበልባል የሆነ ሰባኪ ነው። እነዚህ ስብከቶቹ ናቸው አፈወርቅ የሚል ቅጽል እንዲሰጠው ያደረጉትም። ዮሐንስ ከንስጥሮስ ጋር በአንድ ዘመን የነበረ ሰው ነው። ዘመናቸው በአጭር ይገናኝ እንጂ የሚተዋወቁና በአንድ ላይ ያመለኩ ሰዎች ግን አልነበሩም። ዮሐንስ ከ347-407 ዓ. ም.[13] ንስጥሮስ ደግሞ ከ386-451 ዓ. ም. የኖሩ ናቸውና ዘመናቸው በ21 ዓመታት ብቻ ይገናኛል። ንስጥሮስ ሲወለድ ዮሐንስ 39 ዓመቱ ሲሆን ዮሐንስ ሲሞት ደግሞ ንስጥሮስ ገና 21 ዓመቱ ነው። ሁለቱም በቁስጥንጥንያ ሊቃነ ጳጳሳት የነበሩ ሲሆኑ ዮሐንስ ጵጵስና የተሾመው በ397 በአምሳ ዓመቱ ነው። ንስጥሮስ የቁስጥንጥንያ ሊቀ ጳጳስ የሆነው ደግሞ በ428 (ከ428-431) ነው። ዮሐንስ ከሞተ ከ21 ዓመታት በኋላ ማለት ነው። ዮሐንስ በሚሞትበት ጊዜ ንስጥሮስ ገና 21 ዓመቱ ነበርና በተአምረ ማርያም እንደተጻፈው ጳጳስም በአንብሮተ እድ የሚሾም ሰውም አልነበረም።

ኋላ የተጻፉ ምንጭ የሌላቸው ታሪኮች ቢኖሩም ዮሐንስ በቀረቤታ ሲታይ በተአምረ ማርያም የጻፈውን ማድረጉ በታሪኮቹ ሁሉ የማይገኝ ብቻ ሳይሆን እንዲያውም በተቃራኒው ዮሐንስ ሴትን የመናቅና ያለማድነቅ አዝማሚያ የሚታይበት ሰው ነው። የሴትን አብዝቶ ማሸብረቅ ይጠላ ነበርና በጽጵስናው ዘመን ከንጉሡ ሚስት ከአውዶክሲያ ጋር ዓይንና ቁልቁል ሆነው ኖረዋል። ይህችን ሴት ከሄሮድያዳ ጋር እያነጻጸረ ስለተናገረባት ሌሎችን አስተባብራ ለስደት የዳረገችውም እርሷ ናት። "ከዱር አራዊት ሁሉ እንኳ ሴትን የሚያህል ጎጂ ፍጡር አይገኝም" ብሎ ስለ ሴት ጻታ ያተተ አንድ መጽሐፍ ዮሐንስን ተጠቃሽ አድርጎታል።[14] እንዲህ ለአንስታይ ጾታ ወደ ጥላቻ የተጠጋ ንቀት እንዳለው የሚባልለት ሰው ነው በተአምረ ማርያም መርገመ ደም

---

[12] ለታሪካዊ ሰዎቹ *Schaff, [electronic version] vol. 3, ch. 1-3. History of the Christian Church,* እና *Schaff, Nicene and Post Nicene Christianity,* እንዲሁም ታሪካዊ ክርስትና ላይ ከሚያተኩሩ ድረ ገጾች ያገኘኋቸው ተጨምረውበታል፡

[13] በዚህ መጣጥፍ ዓመተ ምሕረቶቹ በግዕዝ ቁጥሮች ካልተጻፉ በጎርጎራውያን አቆጣጠር ነው።

[14] *http://en.wikipedia.org/wiki/John_Chrysostom*

ያለባትን ሴት ኀፍረተ ሥጋ የሳመውና ስዕሊቱ አፈወርቅ ብላ የሰየመችው። በተአምረ ማርያም ውስጥ የማርያም ስዕል እስኪሰለች ድረስ ነው ድምጽ እያሰማች የምትናገረውና ይህ ሲጨመርበት ታሪክ ወደ ተረትነት በቀላሉ ይሻገራል። እነዚህ እርስ በርሳቸው ከተጋጩ እንደ ባለ አእምሮ በመዛግብት የተጻፈውን ተጨባጭ ታሪክ እንቀበል ወይስ በተአምረ ማርያም የተጻፈውን ከታሪክ ጋር የሚጣላ ፈጠራ?

ለ. ንጉሥ ማርቆስ። የንጉሥ ማርቆስ ታሪክ በተአምረ ማርያም በምዕ. 100 የተጻፈው እንደሚተርከው ድንግል ሳለ በሮም መንገሡ ተጽፎአል። 10 ዓመታት ከነገሠ በኋላ ሠራዊቱ ሚስት ማግባት ሞገስ የሚያስገኝ ቁም ነገር ስለሆነ ሚስት እንዲያገባ ማለዱት። እርሱም ማርያምን ልማከር ብሎ በስዕሏ ፊት 7 ቀን ቆሞ ጸለየ። በጸሎቱ መጨረሻ የስዕሊቱ ፊት ቦግ ብላ በራችና በድምጽ እንዳያገባና በድንግልና እንዲኖር፥ እንዲያውም መንግሥቱን ትቶ ደብረ ቶርማቅ ገዳም ሄዶ እንዲኖር ነግራው እዚያ ለመኖር ማንም ሳያየው ጠፍቶ ሄደ። በተአምረ ማርያም ድንግልና እጅጉን የተወደደ ከመሆኑ የተነሣ የተአምረ ማርያሟ ማርያምና የማርያም ስዕል ሰው ሁሉ ሳያገባ እንዲኖር ይፈልጋሉ። ይህ ከመጽሐፍ ቅዱስ ጠቅላላ አሳብ ጋር በትጋት የሚጣላ ነው።

ማርቆስን በተመለከተ በሮም ግዛት ውስጥ በታሪክ የታወቀ በዚህ ስም የተጠራ ንጉሥ ማርቆስ አውራልዮስ (Marcus Aurelius) ነው። ይህ ሰው ሳይሆን ሌላ ነው ከተባለ ታሪካዊ ማስረጃ ያስፈልገዋል። በተአምረ ማርያም ውስጥ ስም ሳይጠቀስም 'በአንድ አገር የነገሠ ንጉሥ' ይባልና የንጉሡ ስም ሳይነገር መተረክ የተለመደና ቀላል ነገር ነው። ስለ ማርቆስ በታሪክ መዛግብት የተጻፈ ታሪኩ የሚናገረው ግን ከዚህ የተለየ ነው። ማርቆስ ከ161-180 ለሃያ ዓመታት የነገሠ ንጉሥ ነው። ከ20ው ውስጥ 9ኙን አብሮት የነገሠ ሉቂዮስ ቬሮስ የተባለ ሰው አለ። ንጉሥ ማርቆስ ከታሪኩ እንደምናነብበው ሳያገባ የኖረ እና መንግሥት ትቶ ገዳም የገባ መነኩሴ ሳይሆን 14 ልጆች ከወለደችለት ፋውስቲና ከተባለች ሚስቱ ጋር ለ30 ያህል ዓመታት ተጋብቶ የኖረ ሰው ነው። የቱ ነው ትክክል? በማረጋገጫ የሚፈትሹት ና ማስረጃ የሚያቀርቡለት ታሪክ? ወይስ ከታሪክ ጋር የሚጋጭና ምንጩ የማይታወቅ ተረት?

ሐ. ዮስጢን ሰማዕት። በተአምረ ማርያም ውስጥ የተጻፈው በምዕ. 99 ሲሆን ከዮስጢን ይልቅ ስለሚስቱ ታውክልያ በተጻፈው ውስጥ የተካተተ ነው። የተአምረ ማርያሙ ታሪክ ታውክልያ የዲቅልጥያኖስን ክህደት ስለማወቅ በጸሎት ላይ ሳለች ማርያም ከእናቷና ከኤልሳቤጥ ጋር ትገለጥላታለች። የዲዮቅልጥያኖስ ክህደት በልጇ (በኢየሱስ) ዘንድ የታወቀ መሆኑን፥ ኢየሱስ ለዮስጢን በሰማይ ስለሚደረገው ሠርግ (ተዋህዶ) ሊነግረው እንደሄደና እርሷ ደግሞ ወደ እርሷ እንደመጣች፥ ሁለቱም ከልጃቸው ጋር እንደሚሰዉ ነግራት አበረታትታት ተሰወረች።

እዚህ ያለው ትልቅ ታሪካዊ ግጭት ዮስጢን ከ100-165 የኖረ መሆኑ የታወቀ ሆኖ ታውክልያ የምትጸልየው ስለ ዲዮቅልጥያኖስ ክህደት መሆኑ ነው። ሌላ ዮስጢን ካልሆነ በቀር ይህ በታሪክ የታወቀው Justin Martyr ነው። ዲዮቅልጥያኖስ ክርስቲያኖችን በእጅጉ ያሳደደ ሰው ቢሆንም የኖረበት ዘመን ከ244-311 ሆኖ የነገሠው ደግሞ ከ284-305 ድረስ ነው። ታውክልያ ከ120 ዓመታት በኋላ ስለሚመጣው ከሐዲ እያሰበች ነበር ካልተባለ በዚያን ዘመን ዲዮቅልጥያኖስ፥ ክህደቱና አሳዳጅነቱም አልነበሩም። ዲዮቅልጥያኖስ የተወለደው ዮስጢን ከሞተ ከ80 ዓመታት በኋላ ነውና ዮስጢን የተሰዋው በዲዮቅልጥያኖስ ሳይሆን ከላይ በተጠቀሰው ማርያም ከንጉሥነት ወደ ገዳም አስኮበለለችው በተባለው በማርቆስ አውራልዮስ ዘመነ መንግሥት ነው።

5. የተምታታ ሲያልና መንግሥተ ሰማያት። በተአምረ ማርያም ውስጥ የሚታዩት ከሞት በኋላ የሚሆኑት ነገሮች በመጽሐፍ ቅዱስ ከተነገሩት የተለዩ ናቸው። የተአምረ ማርያሟ ማርያም ሰዎችንና ነፍሳትን ከሲያል ታወጣና ወደ መንግሥተ ሰማያት ታስገባቸዋለች። ሥጋዋ ወይም በድኗ በገነት በሕይወት ዛፍ ስር ተደርጎ ነበር። ያደረጉት ደግሞ ሬሳውን ተሸክመው የነበሩት ሰዎች ናቸው። ስለዚህ በአካል ወደ ገነትና ወደ ሕይወት ዛፍ ይደረሳል ማለት ነው። ሰዎች ሲሞቱ ማርያም አንዳንዴ ከመላእክት ጋር፥ አንዳንዴ ደግሞ ከደናግል ጋር እየታጀበች ትመጣና ትወስዳቸዋለች፤ ለሌሎችም ትታያለች።

ሰዎች ከሞቱ በኋላ ማርያም መልሳ አምጥታ ታሳያለች። በምዕ. 18-19 እነ ጊዮርጊስ፥ ቴዎድሮስ፥ መርቆሬዎስ፥ የተመልካቾች ዘመዶቻቸው ሁሉ፥ በሕዝቡ ጥያቄ ደግሞ አዳምና ሔዋን፥ አብርሃም፥ ይስሐቅ፥ ያዕቆብ፥ እነ ሙሴና ዳዊት፥ ነቢያትና ሐዋርያት፥ ወዘተ እየተሰለፉ መጥተው ከመጋዘን እያመጡ ለሸማች እንደሚያሳዩት ዕቃ ይታያሉ። ከዚያ በኋላ ምን እንደሚሆኑ አልተጻፈም። በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ሰዎች ከሞት የተነሡባቸው ጊዜያት አሉ። ግን በሰልፍ መጥተው ሊሰወሩ ሳይሆን ታይተው ኖረው ሞተዋል። የዓይንዶሯ መናፍስት ጠሪ ለሳኦል ሳሙኤልን አስነሥታለች። በአስማት የምትሠራ ሙታን ሳቢ ናትና እንዳስነሣች መሰለ እንጂ ሳሙኤልን በእርግጥ አላስነሣችም፤ ልታስነሣም አትችልም። ሳሙኤል ተነሥቶ ኖሮ ቢሆን ሳኦልም ያየው ነበር እንጂ ምን እንዳየች አይጠይቃትም ነበር። ይህ በነዚህ ምዕራፎች የሚታየው የመናፍስት ጠሪዎች አሠራር ሆኖ ልዩነቱ ለጥቂት ጊዜ መታየታቸው ነው።

በምዕ. 28 ጌታ ለሐዋርያት በገነት ተገለጠላቸው ይላል። በአካል ገነት ጉብተው ማለት ነው። በምዕ. 54 የአንድ ደብር አለቃን ወደ ሰማይ አሳረገቸው። ሳይሞቱ የሚነጠቁበትም ነው። በ77 የለማኙን ፊት በዳቦ የገመሰው ሰው ሞቶ ሲያል ሄደ። ማርያም፥ "የለም ይህ የኔ ነው" ብላ ወደ ሲያል እንዳይወርድ ተከራከረች። ዳቦውን የተቀበለው ፊቱ የተገመሰ ለማኝ ሄዶ መሰከረና ሰውየው ሲያል መግባት ቀርቶለት ነፍሱ ተመለሰችና ከሞት ዳነ። ጌታ እየተሳሳተ ወይም እየተጸጸተ አሳቡን የሚቀይር ወይም የሰው ምስክር የሚያስፈልገው የሰው ዳኛ መምሰሉም መታለፍ የሌለበት ስሕተት ሆኖ ሳለ ለማኙ በምን አካል ወደ ዙፋን ቀርቦ መሰከረ? በአካል ወይስ ያለአካል?

6. የተጣረሰ ደኅንነትና የተቃወሰ ክርስትና። በተአምረ ማርያም ውስጥ ተዝካር ያድናል፤ ማርያምን ማመን ያድናል፤ ተዝካሯን መደገስ ያድናል። በምዕ. 67 እረኞች ያጠመቁት አይሁድ ውኃ በቋጫ ስለረጨበት ብቻ ክርስቲያን ሆነ፤ በ94 በንጹህ እጅ መቁረብ መንግሥተ ሰማያት ያስገባል። 78 ሰዎች ቆርጥሞ በልቶ በማርያም ስም ጥርኝ ውኃ ከተሰጠ ያ ሚዛኑን ደፍቶ ከገሃነም ፍርድ ነጻ ያወጣል። ምጽዋት መስጠት መንግሥተ ሰማያት ያስገባል፤ ምዕ. 44፤ ወዘተ። ክርስትና በተአምረ ማርያም መመነን፥ መመንኮስ፥ ያለማግባት ወይም ጋብቻን መጠየፍ፥ ከተጋቡም በኋላ አብሮ ከመተኛት ያለመገናኘት፥ ወደ ስዕል መጸለይና መስገድ፥ ወዘተ፥ ናቸው።

በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ግን ደህንነትና የክርስትና ኑሮ በቃልና በሥራ ክርስቶስን እየመሰሉ፥ እየተከተሉ የመኖር፥ መስቀሉን የመሸከም የደቀ መዝሙርነት ኑሮ ነው። በመጽሐፍ ቅዱስ መዳን በሌላ በማንም እንደሌለ፥ እንድንበት ዘንድ የተሰጠ የኢየሱስ ስም ብቻ መሆኑ፥ ክርስቶስን የተቀበሉ ሁሉ የእግዚአብሔር ልጆች መሆናቸው፥ ለመዳን ማመን ብቻ እንጂ ልፋት እንደማያስፈልግ፥ ያመነ የተጠመቀ እንደሚድን፥ መዳን ደግሞ የሚታወቅና የሚረጋገጥ እንደሆነ በግልጽ

ቋንቋ ተጽፎአል። በተአምረ ማርያም ግን ይህ አዳኝ እና የማዳኑ ደስታ ሲሸፈንና እንዳይታይ ሲደበቅ ይስተዋላል።

በምዕ. 41፥13 "በእግዚአብሔር አምነው፥ በወለደችውም በእመቤታችን አምነው ከቤተ ክርስቲያን ወጡ" ይላል። ቁ. 25 እምነቱን በናቱና በእግዚአብሔር ላይ ያደረገ ሁሉ አያፍርምና ይላል። 53፥55 ላይ እግዚአብሔርን አመሰገኑ እመቤታችንንም አመሰገንዋት ይላል። እምነት ክርስቶስ ሲደመር ሌላ ነገር ሆነ ማለት ነው! በምዕ. 56 ማርያም አንዱን መነኩሴ፥ "ከሚያልፈው ዓለም እስከወሰድህ ድረስ ልጄ ካንተ አይለይም" አለችው። ወሳጇ እርሷ ስትሆን እስክትወስደው ከመነኩሴው የማይለየው ልጇ ነው። ልክ እንደ አገልጋይ ማለት ነው። በመጽሐፉ ማርያም ብቻ "ከልጄ ጎን በፈሰሰው ደሟ" አዳኝ ሆና ቀርባለች። ታዲያ ይህ የሰሚዎችን ጆሮ እያደነቆረ የጠፉቱ የምሥራቹን ወንጌሉን እንዴት ይስሙ?

7. የተላቀቀ መልክዓ ምድር። በተአምረ ማርያም ውስጥ የተናጋ መልክዓ ምድርም ይታያል። ኢየሱስ በዋሻ ውስጥ ተወለደ ይላል፤ ለምሳሌ፥ ምዕ. 10። ግርግምና ዋሻ እንደምን አንድ ሆኑ? በ106 በኢያሪኮ ባህር ዳርቻ ገዳም ያለባት ደሴት መኖሯን ይናገራል። ደሴት በባህር ውስጥ እንጂ በባህር ዳርቻ አይኖርም። ይሁን እዳሩጋ ጠጋ ብሎ ነው ይባል። ግን ኢያሪኮ እኮ ከተማ እንጂ ባህር አይደለችም። ኢያሪኮ የሚባል ባህር ኖሮም አያውቅም። በኢያሪኮ አቅራቢያ የዮርዳኖስ ወንዝ ነው ያለው፤ ያም ቢሆን ገዳም የተገደመበት ደሴት የለበትም።

ምዕ. 9 እና ምዕ. 118 ከእስራኤል ወደ ግብጽ ወይም ከግብጽ እስራኤል ሲሄዱ ባህር ሲሻገሩ ይታያሉ። በሁለቱ አገሮች መካከል የየብስ መንገድ ሳለ በባህር የሚያስዞር ምክንያት የለም። ምናልባት ከእስራኤል ባህረ ኤርትራን መሻገር ጋር ለማቆራኘት ይሆናል። ወይም ምናልባት ከክብረ ነገሥት ታሪክ ጋር ለማመሳሰል የተደረገ ሙከራ ነው። በጉዞውም ተጋንነው የተጻፉት ነገሮች ከክብረ ነገሥት ጋር መመሳሰል ስላላቸው ከዚያ የተኮረጀ ይመስላል።

በምዕ. 72 ከሄሮድስ ሸሽታ ወደ ዮሳፍጥ ሸለቆ ሄዳ መሸሸጓ ተጽፏል። ሊያያት የመጣው ገዢ ከሄሮድስ ሌላ ሲሆን ይህ ሰው ከሄሮድስ ጋር ሊዋጋ ዘምቶ በማርያም አማላጅነት ተመለሰ። እንደ ፀሐይ የሚያበራ ግርማ ኖሯት መሸሿ ወደ ጎን ይቅርና፥ ጫካውም ጫካ ሆኖ ገዳም መሆኑ ወይም መባሉም ይቅርና በዮሳፍጥ ሸለቆ መደበቋና ሁለቱ ኃያላን ሊዋጉ መሰላለፋቸው ሁለት አገሮች ብቻ ሳይሆኑ የሩቅ አገሮችም ያስመስላቸዋል። ግን የዮሳፍጥ ሸለቆ ከኢየሩሳሌም በ20 ኪሎ ሜትር ርቀት የሚገኝ ስፍራ ነው። በዚህ አጭር ርቀት በሄሮድስ ግዛት ውስጥ ሌላ ገዥ ያውም ከሄሮድስ ሊዋጋ የቃጣ አልኖረም።

8. የተዋረደ ጋብቻ። መጽሐፍ ቅዱስ ጋብቻ ክቡር መኝታውም በሁሉ ቅዱስ መሆኑን ያስተምራል። ጋብቻ በማኅበራዊ ረገድ፥ ለቤተ ሰብ ጤናማነት፥ በቅድስና ለመኖር፥ ዘርን ለመጠበቅ በሙሉ መልኩ፥ የተከበረ ተቋም ነው። በተአምረ ማርያም ውስጥ የሚታየው ግን የዚህ ተቃራኒ ነው። ጋብቻ የተናቀ ነው። ያላገቡ ሰዎች በተአምረ ማርያሚ ማርያም እንዳያገቡ ይመክራሉ። የተጋቡም ሳይቀሩ ትዳራቸው ፈርሶ እንዲመጡ ይደፋፈራሉ። ምዕ. 65፥ 66፥ 68፥ 75፥ 86፥ 92፥ 100 እንዳያገቡ የተከለከሉ ሰዎች ታሪኮች ይነበባሉ።

በምዕ. 30 ካህን ዘራፊዎችን ግደሉ አባለ ዘራቸውንም ስለቧቸው ብሎ ሲያዝ ይታያል። ለነገሩ ከተገደሉ በኋላ ብልት ዋጋ የለውም፤ ግን የተደረገው ሁሉ ተደርጎ ይህ ሁሉ በማርያም አማላጅነት ተደረገ ብሎ ይደመድማል። የተአምረ ማርያሚ ማርያም አባለ ዝርም እንዲሰለብ ታደርጋለች።

በምዕ. 85 ከገዛ ሚስቱ ጋር መተኛቱ እንደ ኃጢአት ሆኖበት አባለ ዘሩን የቆረጠ ሰው ይገኛል። ይህ ሰው ከደም ፍሰት የተነሣ ሞቶ መንግሥተ ሰማያት ሄዶ በማርያም ትእዛዝ ነፍሱ ወደ ሥጋዋ ተመለሰችና በሕይወት ኖረ። መንግሥተ ሰማያት ከገባ በኋላ ነፍሱን ብትመልስም ቅሉ ብልቱን ግን አልቀጠለችለትም። የሸንት መሸኛ ቀዳዳ ብቻ ተደርጎለት መንኩሶ ኖረ። በተአምረ ማርያም ትዳር የቀለለ ብቻ ሳይሆን የረከሰ ነገር ነው። ከመነኮሰች በኋላ በፈቃደ ሥጋ ተሸንፋ ከገዳም የወጣችና ያገባች ሴት በመካንነት ተቀጥታ ወደ ገዳሟ ተመለሰች። ሌሎችም ይህም የመሰሉ ታሪኮች ታጭቀውበታል።

9. ያፈነገጠ ተፈጥሮ። በተአምረ ማርያም ውስጥ የበዙ ከተፈጥሮ ሥርዓት ጋር የማይስማሙና የሚቃረኑ ነገሮች ይነበባሉ። በምዕ. 70 አንድ ሰው ሥጋ ወደሙን ከወሰደ በኋላ አውጥቶ በጉበ ቀፎው ውስጥ አደረገው። በኋላ ሥጋ ወደሙ ወደ ብርሃንና የማርያም ስዕልነት ተለወጠ።

በእጅግ ብዙ ቦታዎች የማርያም ስዕል ከስዕል ተፈጥሮ ውጪ ድምጽ ሲወጣው፥ ሲደማ፥ ወዝ ሲወጣውና ሰዎች ያንን እየተቀቡ ሲፈውሱ ይታያል። እጅ ዘርግቶ ከተንቀሳቀሰ ወይም ሌላ ስዕል ከሰጠ፥ የቆሰለበት ስፍራ ጠባሳ ከኖረው፥ ስዕል ሲወጉት ከደማ (ለምሳሌ፥ ምዕ. 31) ስዕሉ ሕይወት አለው ማለት ነው። ምክንያቱም መጽሐፍ ቅዱስ ሕይወት በደም ውስጥ መኖሩን ይመሰክራል። ከላይ እንደተጠቀሰው ስዕል በራሱ የተፈጠረ ካልሆነ ስዕል እየሠሩ፥ እየሸጡ የሚተዳደሩ ሰዎች አሉና ስዕሎቹ በሰው የተሠሩ ለመሆናቸው ጥርጥር የለበትም። የስዕል አምልኮ በመጽሐፍ ቅዱስ የተወገዘ መሆኑ እንዳለ ሆኖ ስዕሎቹ ተአምራት ካደረጉ፥ ሲወጉአቸው ከደሙ ሕይወት አላቸውና ሠሪዎቹ ምን ሊባሉ ነው? ፈጣሪ? አምላክ? በተአምረ ማርያም ስዕል ብቻ ሳይሆን ዳቦም ሲቆርሱት ደምቷል።

በተአምረ ማርያም ወደ ዓሳነት ሳይለወጡ በባህር ውስጥ ሆኖ መተንፈስም፥ መጸለይም፥ እንዲያውም መውለድም ይቻላል። በተአምር 97 አንድ መነኩሴ የውኃ ሙላት አማታውና ሰይጣን ወስዶ እባህር ከተተው። እዚያ ሳለ ማርያምን ጠርቶ ሲጸልይ ማርያም መጥታ ሰይጣንን ገሰጸችለት። እሱም ውዳሴውን ቀጠለ፤ የሚጸልይበትን ቦታ አሳየችውና በዚያ ሲጸልይ አደረ። ዋናተኞች ለፍለጋ ሲጠልቁ ውዳሴዋን ሲደግም አግኝተው አወጡት። እዚያ ለመቆየት ሲል ባትመጡብኝ ይሻለኛ ነበር አላቸው። በተአምር 88 ደግሞ አንዲት ነፍሰ ጡር ከመስጠም መዳኗ ብቻ ሳይሆን በባሕር ውስጥ ሳለች በቤት ውስጥ እንዳለች ሆና በማርያም ተሸፍና ወልዳለች። ያውም ያለምጥ ነው የወለደችው። ከተአምረ ማርያሚ ማርያም ሌላ ያለምጥ የወለደች ሴት ናት ይህች ሴት። በ375 ዓመታ የሞተችው ክርስቶስ ሥምራ በጣና ባህር ውስጥ ሰውነቷ ተበጣጥሶ ዓሳዎች በውስጧ እየሾለኩ 12 ዓመት ጸልያ ወጣች እንደሚባለው የመሰለ ታሪክ ነው።[15]

በምዕ. 59 አንድ የቤተ ክርስቲያን ጠባቂ አንድ ቀን ከራት በኋላ የሥጋ ድቀት አግኝቶት ዝሙት ፈጸመ። በመልአክ ተነክቶ የሴት መርገም ደረሰበትና ከዚያ በኋላ ማርያም ያደረገችበትን ይህን ነገር አገር ላገር እየተናገረ በመዞር ኖረ። መልአክ ቢነካውም ይህን ያደረገችው ማርያም

[15] *ገድለ ክርስቶስ ሥምራ (ዘጥቅምት እና ዘነሐሴ)።*

ናት። ይህች የዚህ መጽሐፍ ማርያም ምንም ነገር ማድረግ ትችላለች። ሰብዓዊ ተፈጥሮንም ትቀይራለች። የወር አበባ ካየ ማኅጸን ተሠራለት ማለት ነው። ማመንዘሩ ኃጢአት ሳለ ቅጣቱ ሴት መደረግ ወይም እንደ ሴት መደረግ ከሆነ ይህች ማርያም ሴትነቷንም ትጠላዋለች ማለት ይሆን?

በምዕ. 107 ብዙ ኃጢአት ፈጽማ ተሰፋ የቆረጠች ተቅበዝባዥ የሆነች ሴት ታሪክ ይገኛል። ይህች ሴት ወደ በረሃ ሂዳ ጊንጥ አገኘችና ዋጠችው። መርዙ በሰውነቷ ተሰራጭቶ ስትሰቃይ የማርያም ስዕል መጥቶላት በዚያ ሆኗን እያሸች ማርያምን ለመነች። ማርያም ወደ ቄስ ልካት ለዚያ ቄስ ተናዝዛ አምጣ ወለደች። የወለደችው ሕጻንን ሳይሆን 40 ትልልቅና ትንንሽ ጊንጦችን ነው። ወደ አፍ የገባ ወደ እዳሪ እንደሚወጣ ጌታ የተናገረው ስሕተት ተደርጎ ወደ ማሕጸን ገብቶ በ40 ተባዝቶ ወጣ! እንደዚህ ትምህርት ከሆነ ሴቶች ላም እንወልዳለን ብለው በመፍራት ወተት መጠጣት ማቆም አለባቸው። ወይም አስር ዶሮ እንወልዳለን ብለው እንቁላል መብላት መተው ይኖርባቸዋል። ደግሞ ሁሉም እንደየወገኑ እንዲዋለድ በፍጥረት መጀመሪያ የተነገረውም ተሰረዘና ሴት ጊንጥ ወለደች። ለተአምሩ ትክክልነት ሲባል መጽሐፍ ቅዱስ መስተካከል አለበት።

ጊንጥ ብቻ ሳይሆን ሌላም የከፋ ወሊድ ታሪክ አለ። በምዕ. 55 የሌላ ሴት ባል የቀማች አንዲት ሴትና ሌላኛዋ ሴት በማርያም ታቦት ፊት እውነተኞች መሆናቸውን ይማማላሉ። የቀማችው ሴት ኃጢአተኛ ኖራለችና እርጉዝም ነበረችና ቆይታ ወለደች። የወለደችው ሕጻን ሳይሆን በትል የተሞሉ ሁለት የላም፥ ሁለት የበግ ቀንዶችን ነው። ይህች ሴት እብድ ሆና እየዞረች ይህንኑም ያደረገችው ማርያም መሆኗን እየተናገረች ቆይታ ሞተች። ቀንዶቹ ደግሞ ከማኅጸን እንደወጡ እንኳ አልተቀበሩም። በማርያም ቤተ ክርስቲያን መስኮቶች ተሰክተው ይኖራሉ። የትኛዋ ቤተ ክርስቲያን እንደሆነች እንኳ ቢናገሩ ጉዱ ይታይ ነበር። አገሩ ብሔረ አግዓዚ ከመባሉ ሌላ አይታወቅም። በቀጣዩ ምዕራፍ (ምዕ. 56) የያሬድ ቅኔ ማኅሌት እውስጡ ስለተጠቀሰ ብሔረ አግዓዚ የኛው አገር መሆኑን እንረዳለን። ቀድሞውኑም የሌለ ነገር ስለሆነና እንዲጠየቅና እንዲመረመርም ስለማይፈለግ ስፍራው አይገለጥም። ወይስ ዛሬም ቀንዶቹ ከአገራችን ቤተ ክርስቲያኖች ባንኗ መስኮቶች እንደተሰኩ ይሆኑ?

የተአምረ ማርያም ጸሐፊዎች ሰዎችን በማስፈራራትና በማስደንገጥ የማይመረምሩትና ከገዢው ቃል ጋር የማያስተያዩት ሃይማኖት ግዙተኛ አድርገው ለማኖር የፈጠሩት ፈጠራ ከተፈጥሮና ከስነ ፍጥረትም ከአእምሮም ጋር የሚጋጭ ነው። እነዚህ ናሙና ከስነ ፍጥረት ሕግ ጋር የሚጋጩ ያፈነገጡ ታሪኮች ናቸው።

ጥቂት ተጨማሪ ናሙና ግጭቶች

መጽሐፍ ቅዱስ የሚናገረው መደመጥና መከበር እንዳለበት ሁሉ ዝም ባለበት ጉዳይ ሁሉ ዝምታውም መከበር አለበት እንጂ በራሳችን ምናብ የተፈተሉ ነገሮችን እየፈጠርን ያላለውን ማስባል የለብንም። የኢየሱስ የልጅነቱ ዘመናት ታሪኮች በወንጌላት ውስጥ አልተጻፉም። ያልተጻፉት አስፈላጊ ስላልሆኑ ነው። ቢሆኑ ኖሮ፥ እኔ ደግሞ ስለ *ተማርሽው ቃል እርግጡን እንድታውቅ በጥንቃቄ ሁሉን ከመጀመሪያው ተከትዬ በየተራው ልጽፍልህ መልካም ሆኖ ታየኝ* ያለውና ከወንጌላቱ ሁሉ በዝርዝር የዘገበው ሉቃስ ይህን አይጽፍም ኖሮአል?

ስሟስ? የማርያምን የስሟን ትርጉም በመቅድሙ ላይ "መንግሥተ ሰማይ መርታ የምታገባ" ማለት ነው ሲል ይተረጉማል። በሌሎችም ቦታዎች፥ ለምሳሌ፥ ምዕ. 12፥ 74፥ 98 ወዘተ፥ በዕብራይስጥ ማሪሃም የተባለች እያለ ተመሳሳይ ስምና ትርጉም ያቀርባል። እንዴት ፈጥረው ቢተረጉሙት ነው ባለ አራት ፊደል ስም ይህ ሁሉ ቃል ያለበት ትርጉም የሚሰጠው? መምራት፥ ማስገባት፥ እና መንግሥተ ሰማያት የሚባሉት ቃላት ማርያም ወይም ሚርያም በሚባለው ስም ውስጥ ከቶም የሉም። በመጀመሪያ በዕብራይስጥ ማሪሃም አትባልም፤ ሚርያም ናት። ማርያም በምንም ቋንቋ፥ በዐረብኛም እንኳ ማሪሃም አልተባለችም። ደግሞም የስሟ ትርጉም የተለያዩ አገባብ ትርጉሞችም እንኳ ተጨምረው ዓመጽ፥ እንቢተኝነት፥ መራራ፥ መራራ ባሕር ማለት ነው እንጂ መንግሥተ ሰማይ መርታ የምታገባ ማለት አይደለም። ይህ አልዋጥ ካለንም በግድ እንዋጠው፤ ዕብራይስጥ ብለን ከጠቀስን ትርጉሙ ይኸው ነው።

በተአምር 21 ኢየሱስና ማርያም ለሐዋርያት ተገልጠው ጌታ ለሐዋርያት በእርሱና በእናቱ ስም በ4ቱ ማዕዘናት አብያተ ክርስቲያናት ይሠሩ ብሎ አዘዘ። በስሟ ቤተ ክርስቲያን ማነጽ ቀርቶ ሐዋርያት ስሟን ጠርተው ሰብከው ያውቃሉ? በምዕ. 7 ደግሞ ዕርገቷን በ4ቱ ማዕዘን እንዲያውጁ አዘዛቸው ይላል። ሐዋርያት እንዲህ ተብለው ይህን አለመጻፋቸው ይደንቃል! የታዘዙትን ቤተ ክርስቲያን አለመሥራታቸውም ዕርገቷን አለማወጃቸውም ያስጠይቃቸዋል። አንዱን ቤተ ክርስቲያን ጴጥሮስ እዚያው ማነጹ ተጽፎአል። በአዲስ ኪዳንና በመጀመሪያዎቹ የቤተ ክርስቲያን ታሪክ ዘመናት ውስጥ ክርስቲያኖች ምእመናንን ሲያንጹ እንጂ ሕንጻ ሲሠሩ አይታወቅም። ያመልኩ የነበረውም በምኩራቦችና በቤት ውስጥ እንጂ ሕንጻስ አላነጹም። ማርያም ለመጨረሻ ጊዜ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የተጠቀችውም ይኖሩበት በነበረው በተባለው ሰገነት ውስጥ ከጌታ ሐዋርያት፥ ከደቀ መዛሙርትና ከወንድሞቹ ጋር በጸሎት ስትተጋ ነው የታየችው እንጂ ሰዎች ወደ እርሷና ወደ ስዕሏ ሲጸልዩ አትታይም፤ ሐዋ. 1፥14 *እነዚህ ሁሉ ከሴቶችና ከኢየሱስ እናት ከማርያም ከወንድሞቹም ጋር በአንድ ልብ ሆነው ለጸሎት ይተጉ ነበር* ይላልና።

ይኼ ሁሉ የተደረተባት ድሪቶ ማርያምን እንደሚያሳዝናት የታወቀ ነው። በእውነቱ የተአምረ ማርያሟ ማርያም ደራሲዎቹ በመልካቸው እንደምሳሌያቸው የፈጠሯት እንጂ የመጽሐፍ ቅዱሷ ማርያም ከቶም አይደለችም። *እምነታችንንም ራስና ፈጻሚውን ኢየሱስን ተመልክተን* ከተባለለት ከኢየሱስ ሰዎች ዓይናቸውን እንዲያነሡ፥ እንዲያውም ከቶውኑ እንዳያዩት ተብሎ የተፈጠረችና ማርያም ተብላ የተሰየመች ሴት ናት እንጂ የመጽሐፍ ቅዱሷ ማርያም ዛሬም ብትጠየቅ ያኔ እንዳለችው፥ *የሚላችሁን ሁሉ አድርጉ* የምትል ናት።

በተአምር 4 ላይ ማርያምን ለመነነዝ ሲሄዱ ታውፋንያ የተባለ አይሁድ አልጋዋን ስለያዘ እጁ በመልአክ ተቆርጦ አልጋው ላይ ቀረ። ይህ ሰው ሐዋርያትን ይቅርታ ጠየቀ፤ ክርስቶስንም ይቅር እንዲለው ለመነ። ሐዋርያት ግን ወደ እመቤታችን ለምን አሉት። ማርያም ቀድሞውኑ ከሞት ተነሥታ ነበርና ለመናት። ማርያምም ጴጥሮስን እንዲቀጥልለት ነገረችው። ጴጥሮስም በክርስቶስ ስምና በማርያም ስም እጁን መለሰለት። ይህ ጴጥሮስ ሐዋርያው ጴጥሮስ ከሆነ መቸም ይደንቃል። ይህ ጴጥሮስ በሐዋ. 3፥6 *ብርና ወርቅ የለኝም፤ ይህን ያለኝን ግን እሰጥሃለሁ፤ በናዝሬቱ በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ተነሣና ተመላለስ* አለው ያለውና በኋላ በዚህ ስም ላይ ሌላ የለጠፈበት ነው? ይህ ጴጥሮስ በሐዋ. 4፥12 *መዳንም በሌላ በማንም የለምና፤ እንድንበት ዘንድ የሚገባን ለሰዎች የተሰጠ ስም ከሰማይ በታች ሌላ የለምና* ያለው ነው? እንዴት ያለ ቁልጭ ያለ ግጭት ነው? ይህ የተከሰተው ከሐዋ. 3 እና 4 በኋላ ነው ቢባል ጴጥሮስ ብዙ

ቆይቶ በጻፈው በመልእክቱ ምነው የማርያምን ስም እንዲያው አንዴ እንኳ ያላስገባው? ይህ በኢየሱስና በማርያም ስም ብሎ እንደተናገረ የተጻፈለት ጴጥሮስ በመልእክቱ ውስጥ በነጴጥ. 4፥14 *ስለ ክርስቶስ ስም ብትነቀፉ የክብር መንፈስ የእግዚአብሔር መንፈስ በእናንተ ላይ ያርፋልና ብፁዓን ናቸሁ* ያለውና የክርስቶስን ስም ብቻ ያነሳውና የእርሱን ብቻ ማንነት አጉልቶ የገለጠው ነው? ነው ቢባል እንኳ የቱን እንቀበል? መጽሐፍ ቅዱስን ወይስ መጽሐፍ ቅዱስን የሚጻረረውን ሌላ መጽሐፍ?

በተአምር 3 ማርያምን ለመቅበር ሲሄዱ ሐዋርያት ሁሉ ጥለዋት ተበተኑ ከዮሐንስ በቀር ይላል። ልክ ጌታ ሲያዝ እርቃኑን በነጠላ ከሸፈነው ዮሐንስ በቀር ሁሉ እንደሸሹ ይህንንም የጻፈው ይህ ደቀ መዝሙር መሆኑ እንደተጻፈ እዚህም የፍልሰቱን መጽሐፍ የጻፈ እርሱ መሆኑ ተጽፎአል። የዚህ ምዕራፍ ግጭት ከምዕ. 6 ጋር ነው። በተአምር 3 ጥለዋት ተበተኑ ሲል በተአምር 6 ፈጽሞ እንዳልጣሏት፣ ግን ገንዘው፥ ታቅፈው፥ ተሸክመው እጅ ነስተው በጌቴሴማኒ ቀበሯት እንጂ አልጣሏትም ይላል። የቱ ነው ትክክል? ምዕ. 3 ወይስ 6? ለነገሩ የተለያዩ ሰዎች ያዋጡት መጽሐፍ ስለሆነ እንዲህ እርስ በርሱ ቢጋጭ አያስገርምም።

በምዕ. 10 ኢየሱስ በዋሻ ውስጥ መወለዱና በጨርቅ መጠቅለሉ ሳይሆን የበለስ ቅጠል መልበሱ፥ በምዕ. 11 ደግሞ በጨርቅ መጠቅለሉ ተጽፎአል። በመንገድ መካከል ተወለደም ይላል። ይህ የራስ ከራስ ግጭት ነው። መልአክ ሄዶ ለሰብዓ ሰገል እንደነገራቸው፥ ሰብዓ ሰገል ደግሞ ሸቱም አምጥተውለት እንደነበር ተጽፎአል። እነዚህ ሁሉ የተጻፈ ታሪክን የሚያፋልሱ ናቸው።

ከንጉሥ ልጇ ደም በፈሰሰ ደሟ እኛን ንጹሐን አድርጋ . . . ይላል ምዕ. 12፥54። የማን ደም ነው የፈሰሰ? የማን ደም ነው ያዳነ? የማርያም ደም ያዳነ በሆነማ ኖሮ ክርስቶስ ምነው በመስቀል መዋሉ? ቃሉ በኤፌ. 2፥13 የሚለው *አሁን ግን እናንተ በፊት ርቃችሁ የነበራችሁ በክርስቶስ ኢየሱስ ሆናችሁ በክርስቶስ ደም ቀርባችኋል* ነው እንጂ ከልጇ በፈሰሰው በማርያም ደም ቀርባችኋል አይልም። ጳውሎስ ኤፌሶንን ሲጽፍ ማርያም ሞታ ወይም ተአምረ ማርያም እንደሚለው አርጋ ስለነበረ ጳውሎስ ይህንን ማወቅ ነበረበት። ቆላ. 1፥19 በመስቀሉ ደም ሰላም ማድረጉን ይናገራል፤ ሌላ ደም አይናገርም። ዕብ. 9 በሙሉው ይህንን ደም ይናገራል እንጂ የማርያም ደም አይልም። 1ጴጥ. 1 የተዋጀንበትን ክቡር ደም የክርስቶስ ደም ይለዋል እንጂ የማርያም አይለውም።

በምዕ. 7 በፍልሰቷ ቀን (ለነገሩ ቀኖቹ ሁሉ በኛ አቆጣጠር ነው የተጻፉትና በግብጽ ወይም በአይሁድ ቆጠራ ተጽፈው መመንዘራቸው አልተነገረም) በነሐሴ 16 ተዝካሯን ለዘከረ ኃጢአቱ እንደሚሰረይ ጌታ እንደሰጠ ይናገራል። በጣም ትልቅ ግጭት! ኃጢአት የሚደመሰሰው በነሐሴ 16 ተዝካር ማድረግ ከሆነ መጽሐፍ ቅዱስ ከሚለው ጋር ፈጽሞ ይጣላል። በክርስቶስ በማመን በጸጋ ድኖ በመስቀል ላይ በፈሰሰ ደሙ የኃጢአት ማግኘት ወይስ ደግሶ አብልቶ መዳን? ወይስ ከሁለቱ ደስ ያለንን መርጠን መውሰድ?

በተአምር 32 ስለ አንዲት ዘማዊት ይናገራል። እንደ ሙሴ ሕግ እንድትወገር እንደተፈረደ ይናገራል ደግሞም ቤተ መቅደስ ውስጥ ገብታ ይላልና ደግሞም በአዲስ ኪዳን ኃጢአተኛን በድንጋይ መውገር የለምና ይህ የብሉይ ኪዳን ዘመን ይመስላል። እንዳይባል ደግሞ ዘማዊቷ የማርያምን ስዕል አግኝታ ለመነች ይላል። መልእክቱ ወደ ስዕል ለምኖ መፍትሔ ማግኘት ቢሆንም በመቅደስ ውስጥ የማርያም ስዕል ሊኖር አይችልም። የቤተ ክርስቲያን መቅደስ ነው ከተባለ ደግሞ በቤተ ክርስቲያን ወይም በክርስትና ዘመን ኃጢአተኛን መውገር ከየት የመጣ ፍርድ ነው? እርስ በራሱ የተማታ ታሪክ ነው።

ሰይጣን መንፈስ ነው እንጂ ስጋዊ አካል አይደለም። በምዕራፍ 34 ሰይጣንን ማርያም በጥፊ አጩላው ልቡናውን ሲስት ይታያል። በምዕራፍ 51 ደግሞ የመነኮሳትን ምድጃ ስላፈረሰ አንድ ሰይጣን ተጽፎአል። መነኮሳቱ ወደ ማርያም ጮኹና ለ12 ዓመታት ባሪያ ሆኖ እንዲያገለግላቸው ምድጃቸውን ያፈረሰውን ያንኑ ሰይጣን ሸለመቻቸው። እነዚህ መነኮሳት ሰይጣንን ተቃወሙት የሚለውን ቃል አይታዘዙም ማለት ነው። ወይም ቃሉን ጨርሶውኑ አያውቁም ማለት ነው። ሳያውቁ ግን መነኩሴዎች ናቸው። ማዕድ ቤት አስገብተው እየፈጨ፥ እያቦካ፥ እየጋገረ ዓሳ ነባሪ እያጠመደ ከመርከብ ጋር እየተሸከመ አምጥቶ መርከቡ ውስጥ የነበሩትን ሰዎች የሚያስመነኩስ ይህ አገልግሎት ከማዕድ ቤት ሥራ ያለፈ ነው!

በምዕራፍ 37 ማርያም ቴክላ ወደተባለች ሴት ሄዳ ስታስተዛዝናት፥ ልጇን 30 ዓመት በሆነው ጊዜ ከእርሷ ቀምተው በእንጨት ላይ ሰቅለው እንደ ገደሉት ነገረቻት። ጌታ ከማርያም ተቀምቶ ተገደለ ወይስ ቀድሞም ሊሞት ነው የመጣው? ደግሞስ በ30 ዓመቱ ነው የተገደለው? ሉቃ. 3፥23 በሠላሳ ዓመቱ አገልግሎቱን መጀመሩን ነው የጻፈው። ሳያገለግል ነው የተሰቀለው ማለት ነው?

ተአምረ ማርያም ከመጽሐፍ ቅዱስ ብቻ ሳይሆን ከሌሎች ገድሎች ጋርም ይጋጫል፤ ይጣላል። አንድ ብቻ ምሳሌ ለመውሰድ፥ በገድለ ተክለ ሃይማኖት በመግቢያው ምዕራፍ ቁ. 40-46 እና 80-81 ". . . አባቴ የሚለው ግን ዝክሩን የሚዘክር ስሙን የሚጠራ ከሱ ጋራ የዘላለም ሕይወት ያገኛል ዝክሩን ያልዘከረ ቃሉን ያልጠበቀ ከርስቱ ከመንግሥተ ሰማያት የተለየ ይሆናል የሞቱ ሰዎችን ነፍስ ሁሉ ክርስቲያን የሚባሉ ጻድቅም ኃጥእም ቢሆን የሞቱትን ከክቡር አባታችን ከተክለ ሃይማኖት ዘንድ ሳያደርሱ አይወስዳቸውምና . . . ለሥጋችሁ መጠበቂያ ለነፍሳችሁ መዳኛ ነውና፤ ኃጢአታችሁን የሚያነጻ . . ." ይላል። እዚህ ተክለ ሃይማኖት የመንግሥተ ሰማያት መንገድ፥ የነፍስ መዳኛና የኃጢአት ስርየት ሆኖ ተገልጦአል።[16] ማርያም ወደ መንግሥተ ሰማይ መርታ የምታስገባ ተብላለች ተክለ ሃይማኖትም በሩ ከሆነ የመዳን መንገዱ ብዙ ነው ማለት ነዋ! የማርያም ዝክር ነው መዳኛው ወይስ የተክለ ሃይማኖት?

በምዕ. 98 ስለ ይሁዳ እግረ መንገድም ቢሆን የተነገረው ጌታን ሸጦ እናቱን አግብቶ አባቱን መግደሉ ተጽፎአል። ቅደም ተከተሉ እንደዚያ ከሆነ እናቱን አግብቶ አባቱን የገደለው ጌታን ከሸጠ በኋላ ነው ማለት ነው። በትክክል የሞተው መቼ እንደሆነ ባይታወቅም ተጸጽቶ ወዲያው ሄዶ ነው ታንቆ የሞተውና (ማቴ. 27፥1-10) ጋብቻውም ግድያውም በሰዓቶች ውስጥ ምናልባት በደቂቃዎች መሆን አለበት። ያለዚያ እናቱን አግብቶ አባቱን የገደለውንና የአይሁድ ሕግ ዝም ያለውን ሰው ነው ጌታ ከሐዋርያቱ ክልል ያስገባው።

በምዕ. 121 ኢየሱስን በ8 ዓመቱ በጎች እንዲጠብቅ ላከችው ይልና ወደ ደብረ ዘይት መጥቶ በጎቹን አሰማራ ይላል። ለማያውቅ ሰው ልክ እሰፈር ዳርቻ በጎቹን ወስዶ የመሰገ ይመስላል። የሚኖሩት ናዝሬት በጎች የሚጠብቀው ደግሞ ደብረ ዘይት መሆኑን እንደገና እናስተውል። ደብረ ዘይት እኮ ከናዝሬት የ105 ኪሎ ሜትር ሩቅ አገር ነው። በኛ አገር ከአዲስ አበባ ናዝሬት ማለት ነው። መልከዓ ምድሩን ለማያውቁና ለማይጠይቁ

[16] *ገድለ ተክለ ሃይማኖት ገጽ 10 እና 12።*

ወይም የተባለውን ሁሉ እውነት ነው ብለው ለሚቀበሉ አድማጮች የተጻፈ በመሆኑ ደራሲዎቹ ይህን እና ይህን የመሰሉትን ግጭቶች ለመመርመር ሙከራ አላደረጉም።

በምዕ. 120 ኢየሱስን በ5 ዓመቱ የሚያስተምረው አስተማሪ፥ "ይህ የመበለት ልጅ" ይለዋል። ማርያም መበለት ሆነችሳ! ዮሴፍ ሞተ ይሆን? መቼም የኢየሱስ አስተማሪ ተአምረ ማርያም እንደሚለው ዮሴፍ "ጠባቂዋ" መሆኑን አያውቅም። በምዕ. 121 ደግሞ በ8 ዓመቱ አሳዳጊው ዮሴፍ ተጠቅሶአል። በወንጌሉ ውስጥ ደግሞ በ12 ዓመቱም በሕይወት መኖሩ ተዘግቦአል። በተአምረ ማርያም ዮሴፍ የማርያም እጮኛ እንኳ ሆኖ አልቀረበም። እንደ አገልጋይ ሆኖ ነው የቀረበው። ማርያምም አባታችን እያለች ትጠራዋለች። ዮሴፍ እጮኛዋ ሳይሆን አገልጋይዋና ጠባቂዋ ቢሆን ኖሮ በቃሉ ውስጥ እንደተጻፈው በስውር ሊተዋት ለምን አሰበ?

ሲደመደም፥ ተአምረ ማርያም ለሥጋዊ አኗኗርና ለኃጢአተኛ ተፈጥሮ የሚስማማ መጽሐፍ ነው። መጽሐፍ ቅዱሳዊ የቅድስና አመላለስ፥ ክርስቶስን መምሰል፥ ዋጋ መክፈል፥ ለእውነት መሰደድ በውስጡ የሉበትም። ክርስቶስን አዳኝ አድርጎ መቀበልና የሕይወት ጌታ አድርጎ እርሱን መከተል የሉበትም። በምንም ኃጢአት ውስጥ ተኑሮ ለስዕል አቤት ከተባለ፥ ዝክር ከተዘከረ፥ በማርያም ስም አንዳች ከተደረገ መንግሥተ ሰማያት የመግባት ተስፋ አለ። ስለዚህ እንደፈለጉ ኖሮ ማርያምን ጠርቶ መናገርና እርሷ ደግሞ ለልጇ ተናግራ የሚሹትን ሁሉ ማድረግ ስለምትችል መልካሙን ገድል መጋደል አይታወቅም።

ተአምረ ማርያምን ማሔስን ካላቆሙት በቀር መቆም አይችልም። ምክንያቱም እያንዳንዱ ምዕራፍ ከራሱ ከመጽሐፉ ሌላ ምዕራፍ፥ ከታሪክና ከእውነት፥ ከአእምሮና ከተፈጥሮ፥ በተለይም ከመጽሐፍ ቅዱስ ጋር በምሬት የሚጣላ መጽሐፍ ነው። በአጭር ቃል ተአምረ ማርያም ጠላት ከዘራቸው ብዙ እንክርዳዶች አንዱ ነው።

ጌታ ከአርያም ይባርካችሁ።

ዘላለም መንግሥቱ © 2012 (፪ሺህ፬) ዕዝራ ስነ ጽሑፍ አገልግሎት

በመጣጥፉ ውስጥ የተጠቀሱ መጻሕፍት፤

በአባቶቻችን አፈርን፥ ባዩ ታደሰ እርዳቸው (መምህር)፥ [ማተሚያ ቤት አልተጠቀሰም] አዲስ አበባ፥ ፪ሺህ፫ ዓ. ም.።

ይኑጋል፥ ጽጌ ስጦታው (ዲያቆን)፥ አፍሪካ ማተሚያ፥ አዲስ አበባ፥ ፲፱፻፺፫ ዓመተ ምሕረት።

ገድለ አቡነ አሰጢፋኖስ ዘጉንዳጉንዶ፥ ፲፱፻፺፫ ዓ. ም. አሳታሚ፥ መምህር ወማኅበር ዘጉንዳጉንዶ ደብረ ገሪዛን።

ለእውነት እንቁም፥ ስሜ ታደሰ፥ SIM Publishing፥ አዲስ አበባ፥ ፪ሺህ ፬ ዓ. ም.።

ገድለ ተክለ ሃይማኖት፥ [አሳታሚና ማተሚያ ቤት አልተጠቀሰም] አዲስ አበባ፥ ፲፱፻፹፱ ዓ. ም. ።

የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ታሪክ በአስተዋጽዖ፥ መሠረት ስብሐት ለአብ፥ አሳታሚ ፍኖተ ሕይወት ማኅበረ መነኮሳት፥ የጎትመት ዘመን አይታወቅም፥ አዲስ አበባ።

ገድለ ክርስቶስ ሠምራ፥ ትንሣኤ ዘጉባኤ ማተሚያ ቤት፥ አዲስ አበባ፥ ፲፱፻፺፪ ዓ. ም. ።

Schaff, Philip, *History of the Christian Church, Nicene and Post Nicene Christianity,* T & T Clark, Edinburgh, 1884.

Tamrat, Tadesse, *Church and State in Ethiopia 1270-1527,* Oxford University Press, London, 1972.

1 ሰውና እግዚአብሔር በኃጢአት ምክንያት ተለያዩ

2. ሰው ወደ እግዚአብሔር መድረስ አይችልም።

3. ሰው በራሱ ጥረት ወደ እግዚአብሔር መድረስ አይችልም።

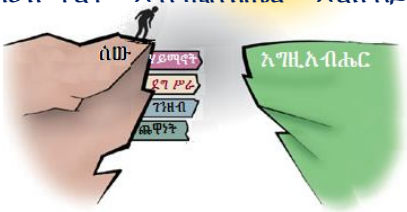

4. ወደ እግዚአብሔር የሚያደርሰው ብቸና መንገድ ክርስቶስ ብቻ ነው።

